

आभियान

साप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY
Devendrachudal@gmail.com

नेपालको कानून 'दैवले नै जानून'

काठमाडौं । नेपालमा एउटा उखान पहिला देखि नै चर्चामा रहेको छ जो हो, नेपालको कानून दैवले जानुन अहिले त्यो उखान दयाकै मिलेको छ । केही दिन पहिला बाँसबारी छालाजुता तथा कारखानाको जग्गा खरिद प्रकरणमा पत्राउ परेका डलर अर्बपति विनोद चौधरीका भाई अरुण चौधरी सहितका व्यक्तिहरूलाई सिआइबीले अनुसन्धान गरिरहेकोमा काठमाडौं जिल्ला अदालतका न्यायाधिशले दिएको आदेश अहिले चर्चाको विषय बनेको छ ।
सीआइबीले अनुसन्धानका लागि म्याद थपन चौधरीसहितका व्यक्तिहरूलाई अदालतमा उपस्थित गराएर म्याद थपको माग गर्दा सरकारी वकिलको बहस हुन नदिई अनुसन्धानमा रहेका व्यक्तिहरूका वकिलको कुरामात्र सुनेर सिआइबीलाई २ दिन भित्रमा अनुसन्धान सक्न र यदि नसकिएको भए

>>> बाँकी ट पेजमा

वर्ष : ४९ / अंक : २६ / २०८० माघ २६ गते शुक्रबार / नेपाल सम्वत १९४४ / Feb. 9, 2024 / मूल्य रु. १०/-

हातीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पनि पढ्न सकिन्छ ।

सरकारी साक्षीका रूपमा राख्नु बचाउने प्रयास

काठमाडौं । कुनै बेला माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले भन्ने गर्दथे ढाडमा टेकेर टाउकोमा हान्नुपर्दछ भनेर । अहिले प्रधानमन्त्री दाहालले त्यही नीति अपनाएका छन् । सत्ता गठबन्धनको नेतृत्व गर्दै प्रधानमन्त्री रहेका दाहालले अहिले नेपाली कांग्रेसको ढाडमा टेकेर उसैको टाउकोमा प्रहार गरिरहेका छन् । कांग्रेसका उपसभापति समेत रहेका उपप्रधान एवं रक्षा मन्त्री पूर्ण बहादुर खड्का पछिल्लो समयमा दाहाल नेतृत्वको सरकार कांग्रेसको नीति र सिद्धान्त अनुसार नै चलेको हुनाले दाहाल सरकारले गरेका सबै कामको स्वामित्व नेपाली कांग्रेसले लिनुपर्ने दिनहुँ बताइरहेका छन् ।

तर बालकृष्ण खॉणलाई नक्कली भुटानी शरणार्थी काण्डमा पत्राउ गरी जेल पुऱ्याएकोमा कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवा खास गरी गृहमन्त्री नारायणकाजी

>>> बाँकी ट पेजमा

प्रधानमन्त्रीलाई मन्त्रिपरिषद् हेरफेर गर्न फलामको च्युरा चपाउनु सरह

काठमाडौं । प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले आफ्नो एकवर्षे कार्यकाल पुगेको उपलक्ष्यमा गत पुस १० गते राष्ट्रको नाममा सम्बोधन गर्दै भनेका थिए अब आफूले कम बोल्ने र बढी काम गर्ने, अनि काम गर्न नसक्ने मन्त्रीहरूलाई बिदा गर्ने भनेर । तर मन्त्रिपरिषद् हेरफेर गर्ने तयारीमा दाहाल लागेका छैनन् । आफूसँग मन्त्रीहरूले कार्यसम्पादन गरेका र कार्य सम्पादन गरेका मन्त्रीहरूले ५० नम्बर पनि ल्याउन नसकेका माओवादी केन्द्रका मन्त्रीहरूलाई समेत उनले बर्खास्त गर्न सकेका छैनन् । भने सत्ता गठबन्धनमा रहेका अन्य दलका मन्त्रीहरूलाई बर्खास्त गर्न त प्रधानमन्त्री दाहाललाई फलामको च्युरा चपाउनु सरह भएको छ । आफूले घोषणा

>>> बाँकी ट पेजमा

माधव-बाबुरामलाई मुद्दा नचलाउने निर्णय सरकारलाई भालुको कम्पट

कांग्रेसको ढाडमा टेकेर कांग्रेसको टाउकोमा प्रहार

काठमाडौं । सत्ता गठबन्धनको नेतृत्व गर्दै प्रधानमन्त्री बनेका पुष्पकमल दाहाल नेतृत्वको सरकार आफ्नै कारणले गर्दा संकटमा पर्दै गएको छ । मुलुकमा भएका दुला दुला भ्रष्टाचार काण्डहरूमध्ये ललिता निवास जग्गा काण्ड, नक्कली भुटानी शरणार्थी काण्ड, सुन तस्करी काण्ड, एनसेलको शेयर खरिद विक्रि काण्ड र बाँसबारी छाला तथा जुत्ता कारखानाको जग्गा हडपेको विषयको काण्ड ।

प्रधानमन्त्री दाहालले आफूलाई अप्ठ्यारो पर्दा भ्रष्टाचारका फाइल खोल्नु भन्दै तर्साउने गरेका पछिल्लो समयमा दुला भ्रष्टाचारका काण्डमा सत्ता गठबन्धनकै नेताहरू संलग्न भएका प्रमाणहरू भेटिएका हुनाले प्रधानमन्त्री दाहालमाथि संकट थपिँदै गएको छ । पछिल्लो पटक सतहमा आएको बाँसबारी छाला तथा जुत्ता कारखानाको जग्गा विनोद चौधरीले षडयन्त्रपूर्ण ढँगले आफ्नो कब्जामा लिएका थिए भन्ने प्रमाण अहिले छरपष्ट भएका छन् । बासबारी छाला तथा जुत्ता कारखाना सरकारी स्वामित्वमा

रहेको र सरकारी जग्गा विक्रि वितरण र लिजमा लिँदा मन्त्रिपरिषद्को निर्णय हुनुपर्नेमा सञ्चालक समितिले आफूलाई हुँदै नभएको अधिकार प्रयोग गरी चौधरी युपलाई दिएको हुँदा सो स्वत अवैधानिक रहेको प्रष्ट भएको छ ।

तत्कालिन गिरिजा प्रसाद कोइराला नेतृत्वको सरकारले निजीकरणको नाममा दुला दुला उद्योगहरू कौडीको मूल्यमा विक्रि वितरण गरि दुलो घोटला गरेको थियो । त्यसैको मारमा बाँसबारी छाला तथा जुत्ता कारखाना परेको थियो । हरिसिद्धि इट्टा तथा टायल कारखानाको नाममा तत्कालिन सरकारले मुआब्जा दिएर ५ सय २२ रोपनी जग्गा कारखानाको नाममा राखेकोमा सो कारखाना समेत कौडीको मूल्यमा बेचेको थियो । भृकुटी कागज कारखाना कृषि औजार कारखाना लगायत दर्जनौं कारखानाका नाममा दुलो मात्रामा जग्गा रहेकोमा सो जग्गा हत्याउनैका लागि केही व्यक्तिहरू लागि परेका र त्यस्ता व्यक्तिहरू प्रायः सबै

>>> बाँकी ट पेजमा

गिरिजाको ग्राण्ड डिजाइन र दाहालको फाइल खोल्ने धम्की

काठमाडौं । जब आफूलाई अप्ठ्यारो पर्दछ त्यसबेला स्व. गिरिजाप्रसाद कोइरालाले ग्राण्ड डिजाइनको कुरा गर्दै सबैलाई तर्साउने हतियारका रूपमा ग्राण्ड डिजाइनलाई हतियारको रूपमा प्रयोग गर्दथे । तर कहिले पनि ग्राण्ड डिजाइनको कुरा खोलेनन् अहिले प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले समेत गिरिजाकै अनुशरण गरेर फाइल खोल्नु भन्दै आएका छन् । सत्ता गठबन्धनमा रहेका दलका नेताहरू र उनैको पार्टीका उच्च पदमा बसेका व्यक्तिहरूलाई भने भ्रष्टाचार काण्डमा उन्मुक्ति दिएर अरुलाई फाइल खोल्नु भन्दै तर्साउन प्रयासमा उनी लागि परेका छन् । कानून सबैलाई बराबरी

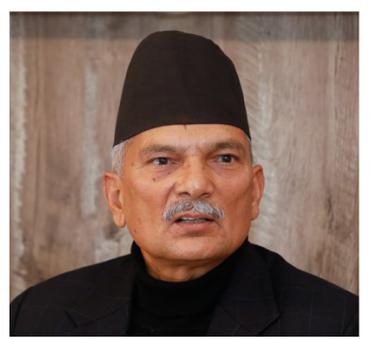
भन्ने सिद्धान्तलाई ध्वज्जी उडाउँदै कानून सत्ता गठबन्धनमै रहेकालाई देखाउने दाँत मात्र बनाइएको छ भने अरुलाई तर्साउने हतियारको रूपमा प्रयोग गरिएको छ ।
सर्वसाधारण भन्दा सत्तामा बस्ने र राजनीतिक दलमा रहेका व्यक्तिहरूलाई अफ बढी कानून लाग्नुपर्ने हो । विश्वका प्राय सबै देशमा भ्रष्टाचारका मामिलामा सर्वसाधारण भन्दा सत्तामा बस्ने र सत्तामा बसिसकेका व्यक्तिहरूलाई सर्वसाधारण भन्दा बढी सजाएँ हुने गरेको भएपनि नेपालमा भने भरिसक्थ्यो सत्तामा रहेका र सत्तामा बसिसकेका

>>> बाँकी ट पेजमा

पूर्वप्रधानमन्त्री द्वय नेपाल र भट्टराईलाई बचाउन सत्ता गठबन्धनको भेल

काठमाडौं । बाँसबारी छाला तथा जुत्ता कारखानाको जग्गा अवैधानिक तवरले चौधरी युपले आफ्नो नाममा पारेको आरोपमा डलर अर्बपति विनोद चौधरीका भाई अरुण चौधरी सिआइबीद्वारा पत्राउ गरेपछि सत्ता गठबन्धनमा रहेको नेपाली कांग्रेसभित्र तरङ्ग उत्पन्न भएको छ । अरुण चौधरी सांसद विनोद चौधरीका भाई हुन् । भाईले आफ्ना दाजु विनोदको समेत यस प्रकरणमा संलग्नता रहेको बताएका छन् । सिआइबीले निजिकरणको नाममा जालभेल गरी संस्थाका नाममा रहेका जग्गा कौडीको

>>> बाँकी ट पेजमा

के यसैलाई परिवर्तन मान्ने ?

काठमाडौं । मुलुकमा राजनीतिक परिवर्तन पछि जनताले राजनीतिक दलहरूमाथि दुलो आशा र भरोसा गरेका थिए । तर परिवर्तनपछि पनि जनताको जीवनस्तरमा कुनै सुधार हुन सकेको छैन । त्यही कारणले गर्दा युवावर्ग विदेशिन बाध्य बनाइएका छन् । परिवर्तन गतिशिल रहेको छ । परिवर्तनलाई कसैले रोकेर रोक्न सकिँदैन । आज परिवर्तनले कस्तो सन्देश दिएको छ ? त्यो सबैको सामू घामजत्तिकै छर्लङ्ग भएको छ । राजनीतिक दलका नेता तथा कार्यकर्ता एवं आफन्त लगायत चीनजानलाई मात्र परिवर्तन भएको जस्तो देखिएको छ । यही परिवर्तनलाई परिवर्तन मान्ने हो भने अबको केही वर्षपछि नेपाल बालबालिका र बृद्धबृद्धाहरूको मात्र

देश हुने निश्चित जस्तै रहेको छ ।
परिवर्तनको माध्यममा विभिन्न किसिमका चलखेल गर्न सक्ने पैसावाला र राजनीतिक दलका नेताहरूसँग प्रत्यक्ष उठबस भएकाहरूले मात्र परिवर्तनको फाइदा उठाइरहेका छन् । सोभासाभा र पैसा नहुने व्यक्तिहरूलाई अहिलेको परिवर्तनले कुनै फाइदा दिन सकेको छैन । परिवर्तनको नाममा आफ्ना नातागोता, चिनेजानेका र आसेपासेलाई प्राथमिकता दिने परिपञ्चले गर्दा जनता पिडित भएका छन् । भ्रष्टाचारको जालो भत्काउन नसकिएपनि भ्रष्टाचारलाई न्यूनीकरण गर्न सकिने भएपनि अफ भ्रष्टाचार व्यापक मात्रामा बढेको छ । भ्रष्टाचारमा राजनीतिक दलका नेताहरू नै

>>> बाँकी ट पेजमा

राइड सेयरिड एपलाई उद्योगको मान्यता

काठमाडौं । सरकारले राइड सेयरिडलाई सेवामूलक उद्योगको मान्यता दिएको छ । सरकारले औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०७६ मा संसोधन गर्दै राइड सेयरिडलाई सेवामूलक उद्योगको मान्यता दिएको हो ।

गत माघ १८ गते नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गर्दै उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयले राइड सेयरिड सेवालार्इ औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०७६ को दफा ६५ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी ऐनको अनुसूची-८ को क्रमसंख्या ६६ थप गर्दै मान्यता दिएको हो ।

सेवामूलक उद्योगको दर्जा पाएसँगै अब राइड सेयरिड एपहरू विभागमा दर्ता गर्नपर्ने हुन्छ । ऐनमा आधारित भई यस्ता कम्पनीहरूले दर्ता गरी सञ्चालन गरेपछि कुनै पनि प्रकारको ऐन विपरित कार्य भएमा कम्पनीलाई कारवाही समेत हुनेछ। कानुनी मान्यता प्रदान गरेसँगै

>>> बाँकी ट पेजमा

मोदीको सबैभन्दा खराब सपना: चीनसँग भगडा

श्री कुमार

१२ डिसेम्बरमा, चिनियाँ र भारतीय सैनिकहरूबीच भडपको खबर आयो। हालैको भडप भारतको अरुणाचल प्रदेशको तवाङ सेक्टरमा डिसेम्बर ९, २०२२ मा भएको थियो। भारतीय सेनाको संस्करणका अनुसार भडपको क्रममा दुवै पक्षका सैनिकहरू घाइते भएका थिए। तर, यो कुरा लम्बिएन र भारतीय सेनाका स्थानीय कमाण्डरहरूले आफ्ना चिनियाँ समकक्षीसँग भेटवार्ता गरेका थिए।

यस समाचारमा सबैभन्दा उल्लेखनीय तत्व यो थियो कि भारतीय विदेश मन्त्रालय र रक्षा मन्त्रालयले पनि स्थितिमा टिप्पणी गर्न अस्वीकार गरे। जब चीनको कुरा आउँछ, भारत सरकार, मोदी पनि मौन रहन्छ। उनीहरूले चीनलाई धम्की दिने प्रयास गर्दैनन् किनकि उनीहरूले पाकिस्तानलाई धम्की दिने र उग्र र आक्रामक मुद्दा अपनाउने प्रयास गर्छन्।

२० सैनिकको ज्यान गएको घटनामा पनि भारतीय नेतृत्व मौन रह्यो। यसले देखाएको छ कि मोदी चीनसँग डराउँछन् किनभने उनीहरूले बुझेका थिए कि भारतीय सेना चीनसँग सामना गर्न तयार छैन। दोस्रो, चीनको सामना गर्नुले सुरक्षालाई खतरामा पार्ने बलियो राष्ट्रवादी नेताको मोदीको कथनलाई बेवास्ता गर्नेछ।

यसले मोदीको शासनलाई धम्की दिनेछ किनभने भारतीय अर्थतन्त्र उकालो लागे पनि यसले समग्र भारतको सही तस्वीर प्रस्तुत गरिरहेको छैन। भारतको सेना चीन र उसको सेनाको सामना गर्न असमर्थ छ। २०२० पछि, भारतले आफ्नो ६ डिभिजन सेनालाई पाकिस्तानसँगको आफ्नो उत्तरी सिमानाबाट चिनियाँ सिमानामा पुर्नस्थापित गर्यो।

यस सेनालाई कुनै पनि अप्ठ्यारो र क्षेत्रको हानि रोक्नको लागि पुनर्स्थापित गरिएको थियो। आफ्नो आक्रामक

एजेन्डालाई अगाडि बढाउन भारतले आफ्नो रक्षा खर्चमा पहिले नै ५० प्रतिशत वृद्धि गरिसकेको छ। इन्टरनेशनल पीस रिसर्च इन्स्टिट्युट (व्हाइएच) का अनुसार भारतीय रक्षा बजेट २०११ मा ४९.६ बिलियन डलरबाट बढेर गएको वर्ष ७६.६ बिलियन डलर पुगेको छ।

यसले बेलायत र रुसलाई पछि पार्दै सेनामा खर्च गर्ने तेस्रो ठूलो देश बन्यो। तर, भारतीय सेनामा भएको भ्रष्टाचारका कारण यो रक्षा खर्चले खासै नतिजा

अधिकारीहरूले चुनावका लागि आउने उम्मेदवारहरूबाट घुस लिने गरेका छन्। यसबाहेक, २०१९ मा एक महत्वपूर्ण जनरल भ्रष्टाचार मुद्दामा संलग्न थिए। यसबाहेक, सेनाको लागि घर परियोजनामा भ्रष्टाचारका मुद्दाहरू देखा परेका छन्।

पूर्ववर्ती भारतीय सेना प्रमुख विपिन रावतले सैनिक आवास परियोजनामा भएको भ्रष्टाचारलाई स्वीकार गरेका छन्। अगस्त २०२२ मा, भारतीय लेफ्टिनेन्ट कर्णेल राहुल पवारले ठ-ड प्रतिशत

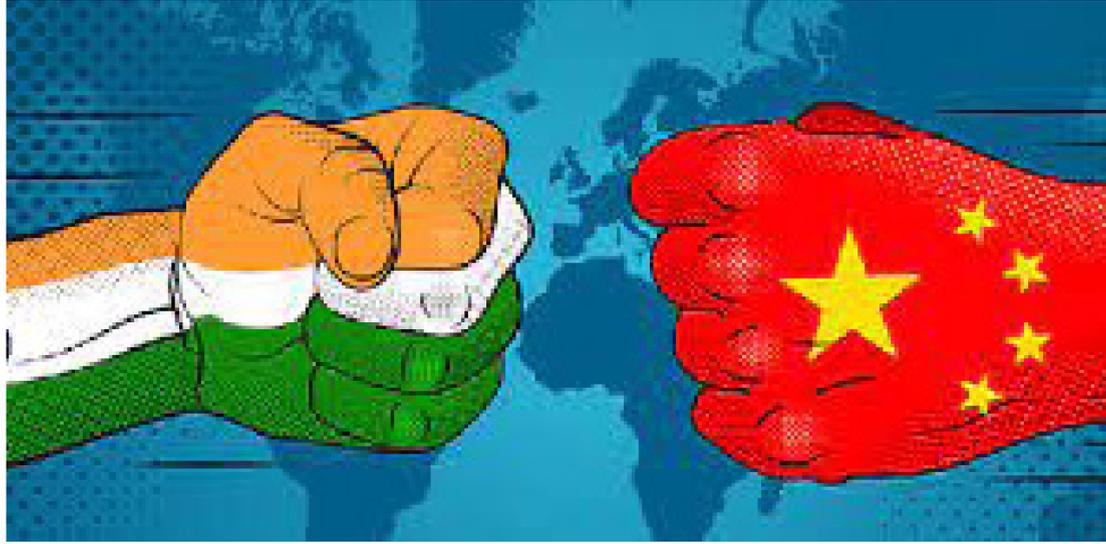
बनाउने प्रयासमा छ, तर यसको स्वदेशी उद्योगले देखाउनको लागि खाली नाराहरू छन्। उनीहरू चीनसँग प्रतिस्पर्धा गर्न आवश्यक पर्ने हतियार प्रणाली उपलब्ध गराउन असमर्थ छन्। भारतीय वायुसेनाले पनि पाकिस्तानी वायुसेनासँग प्रतिस्पर्धा गर्न सकेन, एक अर्कस्ट्रेन गुमाए र एक पाइलट पाकिस्तानमा पक्राउ परे।

२०२३ सम्म, भारतीय वायुसेनासँग घण स्ववाङ्ग हुनेछन्; यद्यपि, भारतीय वायुसेनाका अनुसार भारतलाई लखेट्न

धेरै टिप्पणीकारहरूले औल्याए कि भारतको आर्थिक वृद्धि र भारतको जीडीपी भारतमा ठूलो कारक बनेको छ। महामारी पछि भारतीय जीडीपी संकुचनको सामना गर्यो। इण्डिया को सापेक्षमा, भारतको जीडीपी केवल ७.६ प्रतिशत ठूलो छ, जबकि चीनको जीडीपी १३.१ प्रतिशत ठूलो छ र अमेरिकामा ४.६ प्रतिशत छ, जसको आर्थिक वृद्धि सुस्त छ।

यसबाहेक, विगत तीन वर्षमा भारतको वार्षिक वृद्धि दर साढे दुई प्रतिशत मात्रै हो। बल्वार्क स्वदेशीकरणको पराजय जस्तै, प्रारम्भिक परियोजनाहरूको घोषणा पोस्ट-महामारी बाउन्सको म्याग्निफिकेसन पछि मन्द भएको छ। एकीकरणमा, त्यहाँ थप प्रमाणहरू हुन आवश्यक छ कि पेरिग्रिन फर्महरूले साँच्चै भारतमा व्यापार खोजिरहेका छन्। समग्रमा, भारतमा प्रत्यक्ष विदेशी लगानी स्थिर छ। भारतमा लगानी सुरु गर्ने धेरै फर्महरूले धेरै असफल अनुभवहरू पाए। गुगल, वालमार्ट, जनरल मोटर्स र अमेजन जस्ता फर्महरू। अमेजनले भारतमा तीनवटा उद्यमहरू बन्द गर्न सुरु गर्यो। यी आर्थिक वास्तविकताहरूका साथ, कम्पिभियल डिजायनेटरहरू भारतमा गरिब रहे। भारतमा एक कमजोर सुधार प्रणाली छ। इण्डिया मा, भारतका केही ग्रामीण बच्चाहरूले कक्षा पाँचमा पढ्न र अध्ययन गर्न सकेनन्। पाँच वर्षमुनिका एक तिहाइभन्दा बढी बालबालिका स्टन्ट भएका थिए। मोदीको पालामा मानव विकासका अन्य अभियन्ताहरू पनि बिग्रिए। भारतमा ठूलो असमानता छ। शीर्ष १० प्रतिशतले राष्ट्रिय आयको ५७ प्रतिशत ओगटेका छन्।

तसर्थ, कमजोर आर्थिक प्रदर्शन, सेनामा भ्रष्टाचार र स्वदेशीकरण पहलको असफलताले मोदीलाई आफ्नो राष्ट्रवादी र सुरक्षाको लागि कडा छवि जनतामा बेचन छोडेको छ। चीनसँगको भगडाले मोदीको यो बलियो व्यक्तित्वको छविलाई पूर्ण रूपमा उजागर गर्छ र भारतमा उनको शासनलाई चुनौती बन्न सक्छ।

देखाउन सकेन।

२०१२ मा, भारतका सेना प्रमुख जनरल वीके सिंहलाई घुसको प्रस्ताव गरिएको थियो र खुलासा गरियो कि एक लबीस्टले उनलाई एक सम्झौताको अनुमोदनको लागि मोटो घुसको प्रस्ताव गरेको थियो। मध्यवर्ती मानिस सधैं बल्वार्क डीलहरूमा अवस्थित थियो, र भारतको बल्वार्क अनुबंधहरू सधैं भ्रष्टाचारले भरिएको थियो।

यसबाहेक, मार्च २०२१ मा, भारतीय सेनाको भर्ती प्रक्रियामा उनीहरूको भ्रष्टाचारको खबर छ। विभिन्न पदका

निलम्बन अधिकार दिएका थिए, र सुभेदार मेजर परदीप कुमारले ठेकेदार दिनेश कुमार र प्रितपाल सिंहलाई दिइएको ठेक्काको कुल मूल्यको ४५-५५ प्रतिशत मागेका थिए।

मे २०२२ मा, भारतीय सेनाका एक लेफ्टिनेन्ट कर्णेल र उनका अन्य पाँच साभेदारहरू सशस्त्र सेनाका लागि रासन खरिदमा भ्रष्टाचारमा संलग्न थिए। सेना र रक्षा खरिदमा यी भ्रष्टाचारका घटनाहरूसँगै भारतको हतियार स्वदेशीकरण प्रक्रिया विपत्तिमा परेको छ। भारत सैन्य उद्योगलाई स्वदेशी

४२ स्ववाङ्ग चाहिन्छ। भारतीय बल्वार्क उद्योग गुणस्तरीय उत्पादनहरू उत्पादन गर्न असमर्थ छ। पछिल्लो समय भारतमा स्वदेशी रूपमा निर्मित भारतका हेलिकप्टर पटकपटक दुर्घटनामा परेका छन्। फलस्वरूप, चीनको सामना गर्नुले भारतीय प्रधानमन्त्रीको भारतको राष्ट्रवादी दृष्टिकोणको एक पवित्र संस्करणको पर्दाफास गर्न सक्छ, र जनताले उनको घरेलु संवेदनशीलतामा फिक्स गर्न सक्छन् किनभने भारतीय अर्थतन्त्रको धूमधाम र प्रदर्शनको बाबजुद पनि यो गरीब जनताको लागि प्रामाणिक रूपमा बढिरहेको छैन।

Talk Program on Kashmir Solidarity Day

5th Feb Pakistan Embassy organized a Discussion Programme on "Kashmir Solidarity Day: "Undaunted Resilience in the Face of Continued Oppression". The event was attended by journalists, writers and analysts as well as human rights activists. Messages of the President, Prime Minister and the Foreign Minister of Pakistan were read out.

In his message, President Dr. ArifAlvi paid tribute to the Kashmiris on their resilience in their just struggle for the right to self-determination in the last seventy six years. Following its illegal and unilateral actions of 5 August 2019, India's efforts have been aimed at engineering demographic and political changes so that the Kashmiris transformed into a disempowered community in their own land. The Indian Supreme Court's judgment of 11 December 2023 is yet another manifestation of India's desire to undermine the right to self-determination of the Kashmiri people. President Alvi reiterated that seeking a just resolution of Jammu and Kashmir dispute will remain a key pillar of our foreign policy. Pakistan will continue to lend unstinted moral, diplomatic and political support to the Kashmiri

people till the realization of their right to self-determination, as enshrined in UN Security Council resolutions.

In his message, Prime Minister Anwaar-ul-HaqKakaraffirmed Pakistan's unwavering support to the Kashmiri people's just struggle for realization of their right to self-determination. Prime Minister Kakar said that in Indian Illegally Occupied Jammu and Kashmir (IIOJK), the iron-fisted Indian approach frequently manifests itself in extrajudicial killings, arbitrary detentions and custodial torture. India has muzzled the media and incarcerated the Kashmiri leadership and human rights defenders. India's illegal and unilateral actions of 5 August 2019 in IIOJK were a blatant violation of international law including the UN Charter, Fourth Geneva Convention, and the relevant UN Security Council resolutions. He demanded that India must allow unrestricted access to the UN and OIC observers, international media and human rights organizations to IIOJK to obtain first-hand information about the situation there; and investigate and report human rights violations. Pakistan will continue to extend its moral, diplomatic and political support

for this just cause.

Foreign Minister Jalil Abbas Jilanirenewed Pakistan's unflinching support to Kashmiripeople'sstruggle for realization of their right to self-determination. Mr. Jilanireiterated that the human rights situation in IIOJK remains a source of grave concern to Pakistan and the rest of the world. India is denying the Kashmiris their fundamental rights and freedoms. However, no amount of oppression can break the will of the Kashmiris and undermine their legitimate struggle.

Ambassador Abrar H Hashmi emphasizedthe role and response of international communityin view of numerous UNSC resolutions promising to the people of Jammu and Kashmir about their right to self-determination. Any court decision and legislation taking place inside India does not affect the established status of IIOJK as disputed territory.

The ensuring discussion touched on need for dialogue, taking up issue at UN and other international fora and that peace loving people of international community must continue their role in highlighting the plight of subjugated people and impressed upon supremacy of International Law.

कोकाकोला नेपालले मनायो ५०औँ वार्षिकोत्सव

काठमाडौं। कोकाकोलाले नेपालमा सञ्चालन भएको ५०औँ वर्ष मनाएको छ। कम्पनीले नयाँ योजना सार्वजनिक तथा संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्वमा गरेका कामको स्मरण गर्दै वार्षिकोत्सव मनाएको हो। वार्षिकोत्सव मनाउन आयोजित कार्यक्रममा बोटलर्स नेपाल लिमिटेडका अध्यक्ष एनएन सिंहले कोकाकोलाले उद्देश्य सवै नेपालीलाई ताजापन महसुस गराउने र समाजमा सकारात्मक प्रभाव पार्ने रहेको बताए। वार्षिकोत्सवको अवसरमा कम्पनीले 'कोकाकोला फिफ्टी इयर्स विज टाइम' नामक डिजिटल विज प्रतियोगिता पनि सञ्चालन गर्ने उनले जानकारी दिए। यसमा ग्राहकले विभिन्न प्रश्नको जवाफ दिएर लक्की ड्रमार्फत आकर्षक उपहार जित्ने मौका पाउने जनाइएको छ।

कोकाकोला नेपाल र भुटानकी हेड चन्द्रिका कालियाले कोकाकोला कम्पनी नेपालको हितप्रति प्रतिबद्ध रहेको भन्दै कम्पनीमा प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष रूपमा जोडिएका कर्मचारी एवं समुदायको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने प्रतिबद्धतालाई जारी राख्ने बताइन्। कम्पनीले नेपालको सामाजिक तथा आर्थिक वृद्धिमा समेत सकारात्मक प्रभाव पारेको उनको जानकारी थियो। ०७२ साल को भूकम्पको समयमा 'फेरि उठ्ने नेपाल' तथा कोभिड-१९ महामारीबीच 'स्टप द स्प्रेड'जस्ता प्रभावकारी एवं सफल

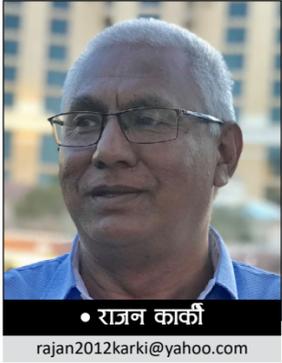
अभियान सञ्चालन गरेको उनले स्मरण गरिन्।

कोकाकोला बेभरेजेज नेपाल लिमिटेडका म्यानेजिङ डायरेक्टर दीपकनाथ सेन्थिलले नेपालमा पेय पदार्थ मात्र बिक्री नगरेर रोजगारी सिर्जना गर्दै समुदाय एवं राष्ट्रकै बृहत् आर्थिक सेवाप्रति प्रतिबद्ध रहेको बताए। महिलालाई उद्यमशीलतासम्बन्धी शिक्षा र तालिम दिने 'सक्षम' कार्यक्रममार्फत कोकाकोलाले नेपाली समुदायसँगको संलग्नतालाई थप विस्तार गरेको उनको भनाइ थियो।

कोकाकोला र एटेलियर फ्लेटफर्म प्रालिको सहकार्यमा सक्षमले पछिल्लो दुई वर्षमा नेपालभर दुई हजारभन्दा बढी महिलालाई सशक्तीकरण गरिसकेको कम्पनीको भनाइ छ। साथै, ग्लोकल प्रालिसँगको साभेदारीमा 'युथ डाइलग' कार्यक्रमअन्तर्गत नेपालभरका थुप्रै कलेज र विश्वविद्यालयसँग युवाको समग्र विकास तथा सशक्तीकरणमा पहल गरेको जनाइएको छ। साथै, जाजरकोटमा हालै भएको भूकम्पबाट प्रभावित समुदायलाई पनि कोकाकोला फाउन्डेसनले सहयोग गरेको जनाएको छ।

नेपाली हिमशृंखलाको सरसफाइ एवं संरक्षणका लागि तीन वर्षदेखि कोकाकोला फाउन्डेसनले नेपाली सेनाद्वारा सुरु गरिएको माउन्टेन क्लिन-अप क्याम्पेनमा सक्रिय रूपमा सहयोग गर्दै आइरहेको जनाएको छ।

लोकतान्त्रिकजस्तो हिरा, नालीमा भेटिनेजस्तो किरैकिरा

• राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

पञ्चायतले जनताको मन छुन सकेन, बहुदलले देशको भार थेग्न सकेन, लोकतन्त्र ल्याइयो, लोकतन्त्रले न जनता, न देश, न त लोकतान्त्रिक पद्धति नै सञ्चालन गर्न सक्यो। लोकतान्त्रिकजस्तो हिरामा नालीमा जस्तो स्याउँ स्याउँ भ्रष्टाचारी किरा पो सलबलाउन थाल्यो। आत्पिका आमनागरिक आक्रोशसहित सडकमा निस्कन थालेका छन्। भयग्रस्त बनेका असक्षम, अकर्मण्य र असफल नेताहरू सत्यलाई भ्रमित पारेर विषयान्तर गर्दै आफ्नो कमजोरी लुकाउने असफल प्रयास गर्न थालेको देखिएको छ।

जनयुद्ध र जनआन्दोलनलाई एक बनाएर गरिएको सडकसंघर्षका सामु पूर्वराजा नतमस्तक भएर भुके। आफ्नै देशका जनताका सामु भुक्दा राजा सानो भएनन्। तर त्यही राजाले दिएको अवसरको दुरुपयोग गर्दै तिनले संविधानसभाको यात्रा तय गरे, संविधानसभाको माध्यमबाट अवैधानिक रूपमा राजतन्त्रको अन्त गरिदिए।

राजतन्त्र किनारा लगाएर संघीय गणतान्त्रिक लोकतन्त्रमा पुगेको द्वाड फुक्नेहरूले बिगत १७ वर्षमा कुनै उपलब्धि हासिल गर्न सकेनन्। अहिले पनि उनीहरू जनताको आँखामा छारो र मानसिकतामा

भ्रम फिजाएर आफूलाई अब्बल साबित गर्ने दुस्साहस गरिरहेकै छन्। जनताले बुझेका छन्- जनतामाथि अन्याय भयो, देशमाथि घात भयो। यी नेताहरू राजनीति गर्दैनन्, अपराध गरिरहेका छन्। समाजसेवाजस्तो, समाज बदल्ने विधिजस्तो लोकतान्त्रिक पद्धतिलाई बदनाम गरिरहेका छन्। जनताले अब यति धेरै भार बोक्न सक्ने अवस्था छैन भन्दै जनता विद्रोह गर्दै सडकमा उत्रन थालेका छन्।

हिरा अर्थात् सिन्थेटिक डाइमण्ड थियो लोकतान्त्रिक पद्धति। यो पद्धति हिराजस्तै पारदर्शी हो। कोइलाको कालोमा शुद्धतम बस्तुको नाम हिरा हो। हिरा जति शुद्ध हुन्छ, त्यति नै कडा पनि हुन्छ। अशुद्ध हिरा अन्य रङका हुन्छ, शुद्ध हिरा जुनसुकै रङका भए पनि सफा हुन्छ। लोकतन्त्र यस्तै शुद्ध हिरा व्यवस्था हो।

तर नेपालमा थरिथरिका नेताले हिरा व्यवस्थालाई अशुद्ध बनाइदिए। नेतृत्व स्वार्थ र अपराधमा लहसिएर अनधिकृत लाभ लिन थालेकाले लोकतन्त्र अशुद्ध र बेरङको हुनपुगेको हो। प्रष्ट शब्दमा भन्नुपर्दा देशले खोजेको हिरा व्यवस्था, हिरा नेता, देशले पायो किरा नेता। जता हेरे पनि लापरवाही र जवाफदेही बिहीनता। सस्तो बेसाह पेटलागी मर भनेको नेपालको लोकतन्त्र बन्नपुगेको छ।

०६३ सालको परिवर्तनपछि दर्जनौं सरकार बने, आज पनि सत्ता राजनीतिक पार्टीको भागबण्डामा चलिरहेको छ। कांग्रेस लालसलाम भन्छ, माओवादी जयन नेपाल भन्न लजाउँदैन। सिद्धान्तहीनताको पराकाष्ठा नाघेको अवस्था छ। जहाँ सिद्धान्त, नीति, निष्ठा र जवाफदेही हुन्छ, त्यहाँ हुने भ्रष्टाचार र नैतिकहीनता नै हो। नेपालको लोकतन्त्र नेताको नैतिकहीनताले नाली बन्नपुगेको छ। नालीमा जन्मने र देखिने दुर्गन्धित र घीनलाग्दो परिदृश्य नै हो।

सुरुका दिनमा यिनै नेता भन्थे, अब यो लोकतन्त्र, यो शासन ५० वर्ष कसैले हल्लाउन सक्दैन। तर १७ वर्षमै देखियो, कांग्रेस सर्वहाराजस्तो, सर्वहारा सामन्तजस्तो, लोकतन्त्र माफियातन्त्रजस्तो,

कानून व्यवस्था मुख, कान, आँखा नभएकोजस्तो। न्यायव्यवस्था सडकमा पानी पोखिएजसरी पोखिएको छ। लोकतन्त्र भूठको राजनीतिक खेती हुनपुग्यो।

२०६३ सालको जनआन्दोलनमा सडकमा घरघरबाट सलहजसरी निस्केंका आमनागरिकले विश्वास गरेका थिए- यी नेताहरू इटलीका ग्यारीबाल्डीजस्ता हुन्। समयले प्रमाणित गर्‍यो, यिनीहरू त लेण्डुपजस्ता, नामुद भ्रष्टाचारीजस्ता। यिनले गरेको क्रान्ति न ग्यारीबाल्डीले गरेजस्तो रेडसर्ट क्रान्ति थियो, न आत्मसम्मान बचाउने, जगाउने क्रान्ति। यी त गिलोजति हलुवा हो भन्दै हसुर्ने प्राणी पो प्रमाणित हुनपुगे।

त्यसै जनताले भनिरहेका छैनन्- यिनमा भ्रष्टासुरु प्रवृत्ति हावी भयो। अस्तित्व संकटमा परिसक्यो।

शोषणका विरुद्ध लड्ने ग्यारीबाल्डी, शोषणमा रमाउने ठूला पार्टीका ठूला नेताहरू। यिनले सोभ्रा जनतालाई लोभ चटाएर चुनाव जितेका हुन्, एकजना नागरिकको मन जितेका छैनन्।

राजनीतिक रूपमा पोष्टमार्टम गर्नसकेको देशविदेशका श्लेषक भनिरहेका छन्- लोकतन्त्र निरंकुश शासन हुनपुग्यो। एमनेष्टीजस्ता संस्था भन्छन्- नेपालमा भ्रष्टाचार बढ्यो। हो। परिवारवाद, लेनदेन र व्यभिचारको पोखरीमा आहाल बस्ने नेता र तिनको व्यवहार देखेपछि भन्ने नै भए नेपाल भ्रष्टाचारी मुलुक हो। नेताहरू भाषणमा ठिङ्ग उभिएको देखिनु सुशासन होइन। नेपालमा सुशासन छैन, कानून व्यवस्थाको जग हल्लिसकेको छ।

राष्ट्र हल्लाउने खालका अन्याय भइरहेका छन्, भ्रष्टाचारका अनेक काण्डहरू घटेका छन्। भ्रष्टाचारी र हत्यारालाई राष्ट्रपति माफी दिन्छन्, महिनादिन नबित्दै त्यो हत्यारा फेरि हत्या अभियोगमा पक्राउ पर्छ। ३३ किलो, ३८ टन सुन तस्करी हुन्छ, वाइडबडीदेखि बालुवाटारका सरकारी जग्गा हिनामिना हुन्छन्, क्यान्टोनमेन्टदेखि बुढीगण्डकीसम्म भ्रष्टाचारका सिलसिला देखिन्छ, उद्योगको

नाममा उद्यमी लुटमा संलग्न हुन्छन्। जताततै सिण्डिकेटमा लेनदेन भइरहेको देखिन्छ। कसैमाथि कारवाही नै हुन्न। लोकतन्त्र लुटतन्त्र बनिसक्यो।

सरकारी महालेखा परीक्षको रिपोर्ट भन्छ- भ्रष्टाचार यो यो क्षेत्रमा बढ्यो, सरकार कार्यान्वयन नै गर्दैन। हरेक भ्रष्टाचार र कमिशनको कुरा उठ्यो कि प्रधानमन्त्रीले फाइल तान्ने, छानबिन समिति बनाउने र उन्मुक्ति दिने निरन्तरता जारी छ। न्यायाधीश नियुक्तीमा भागबण्डाका घटना सार्वजनिक भइरहेकै थिए, सर्वोच्च अदालतले एनसेल प्रकरणमा ५९ अर्ब छुट दिएपछि, खरिदबिक्रीमा पनि जालभेल भयो, छानबिन समिति बन्यो, हातलाग्यो शून्य। विवादमा प्रधानमन्त्री छन्, सत्तासाभेदार नेतृत्व छ, प्रतिपक्षी नेताहरू पनि छन्, संवैधानिक निकायका प्रमुखहरू चोखा देखिदैनन्। तर लोकविधिमा केही पनि चलेको छैन, कोही पनि चलेका छैनन्। लोकतन्त्रको भ्याली पिटेर लोकतन्त्रमा नेतृत्व बर्ग लाखेनाच देखाइरहेका छन्।

जुन संसद, सरकारले देशको सिमानाका विषयमा गम्भीरता देखाउँदैन, उसका लागि कुनै मामिला पनि गम्भीर हुँदैनन्। ७७ स्थानमा सीमा अतिक्रमण भएका छन्, लिम्पियाधुरा, लिपुलेक र कालापानी भारतको हो भनेर नक्सा नै जारी भइसकेको अवस्था छ। नेपाल सरकार नेपालको नक्सा सार्वजनिक गरेर नक्सा च्यापेर बसेको छ। नेपाली भूभागमा भारतको शासन चलिसक्यो, नेतृत्व बर्ग कानमा तेल हालेर, आँखामा भोगटेको चस्मा लगाएर बसेको छ। यस्ता नेताले लोकतन्त्र चलाउने, यो त सपनामात्र हो।

वार्ताबाट, कुटनीतिक प्रयासबाट, राष्ट्रसंघ वा मित्रहरू गुहारेर अस्तित्व रक्षा गर्नपर्छ भन्ने थाहा छ, कुनै पार्टी वा नेतामा आँट नै छैन। यी ढाडमा हाड नभएका थलथले प्राणी हुन्, थलथलेको काम थुप्रिनु हो। देशलाई भूराजनीतिको भूमरीमा हालेर थुप्रिने लोकतान्त्रिक राजनीतिले देश संकटमा छ।

भाषणमा समृद्ध नेपाल र सुखी

नेपालीको नारा नारामात्र हो, सपनामात्र हो, पुरा गर्ने इच्छाशक्ति रतिभर पनि छैन संसद र सरकारमा बस्ने नेताहरूमा। गैरजिम्मेवारीले सीमा नाघिसक्यो।

अफ्रिकामा क्यामोलिन भन्ने प्राणी पाइन्छ, यस्तै प्राणी हो छेपारो जो नेपालमा हुन्छ। यो प्राणीले यति छिटो आफ्नो रङ बदल्छ कि यो उसको विशेषता हो। पार्टीहरू शासन सुशासनको भ्याली पिट्छन् र कुशासनका पक्षमा यति छिटो लाग्छन् कि पत्तै हुँदैन। यसकारण कुनै नेता वा पार्टीप्रति जनविश्वास, जनभर देखिदैन। कार्यकर्ताले लोभलाभमा फसेर नेताका पछि लाग्नु, पार्टी जिन्दावाद भन्नु अलग विषय हो।

जब सत्तारूढ दल र त्यो दलको नेतृत्वको सरकार नै अपराध मन पराउँछ, कमिशन खाँन्छ र कमिशनमा रुमल्लिरहेको छ, तस्कर र माफिया, आर्थिक अपराधी र भ्रष्टाचारीहरूको चल्तीफिर्ती बढ्ने नै भयो। नेताहरू वी आर किड भन्ने शैलीमा बोल्छन्। लाग्छ, सिंहदरवारको करिडरमा मात्र माफिया छन्, तस्कर र कमिशनखोरहरूको बोलवाला छ। नीति तिनीहरू नै बनाउँछन्, निर्णय तिनीहरू नै गराउँछन्। अनि कसरी लोकतन्त्र लोकजीवन बन्छ ?

देशको बिधि निर्माण गर्ने संसदमा, सरकारमा, नीतिनिर्माणमा जब अपराधीतत्व लागेका हुन्छन्, सरकारमा अपराधकर्म कसरी फस्टाइरहेको छ, बुझ्नका लागि लामो महाभारत पढ्ने पढ्ने। दैनिकी भ्रष्टाचार भइरहेछ। कमिशन र अपराधिकरणका कारण देश निसारिसन थालेको छ। मुलुकलाई स्वस्थ राख्ने तत्व भनेकै सुशासन हो। जब कमिशनको स्लो प्वाइजनले प्रभाव बढाउँदै लान्छ, निश्चित रूपमा संविधान दुर्घटनामा पर्दै जान्छ र संवैधानिक निकायहरू कार्यपालिकाको निरंकुशताको कालो छायाँमा पर्दैजान्छन्।

देशमा सकस बढ्यो। लोकतन्त्रजस्तो हिरा पद्धति बदनाम छ नेपालमा। लोकतान्त्रिकजस्तो हिरा, नालीमा भेटिनेजस्तो किरैकिरा। कति दुर्भाग्यशाली छन् नेपाली।

साल्ट ट्रेडिङ्ग कर्पोरेशन लिमिटेड

द्वारा प्रवर्द्धित

STC ग्याँस

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

- ISI स्टान्डर्डको मित्र बाहिर रवर कोट भै बीचमा स्टिलको जाली भएको ३ तहको होजपाइप
- उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर
- पुनः प्रयोग गर्न नसकिने प्लाष्टिक सिल भएको सिलिण्डर
- कम्प्युटर प्राविधिबाट चल्ने प्लान्ट, तौलमा सोहै आना दुक्क हुनुहोस्

साल्ट ट्रेडिङ्ग समूहका उत्कृष्ट खाद्य बस्तुहरू

पढ्यौ हाती बसीकन सँजे वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरू ध्वस्त पारे समाज ।

मन्यो ज्यूँदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो ऋरेर पनि जस्ले सक्तियो देशको माटो ।

कायर भएर पटक पटक गर्नुभन्दा
बहादुर भएर एकै पटक गर्न सको ।

- अभियानवाणी

अभियान

साप्ताहिक

सम्पादकीय

नीति र सिद्धान्तविहिन राजनीतिक कहिलेसम्म ?

पछिल्लो समयमा नेपालमा भईरहेको राजनीति राजनीति नभएर सत्ता हत्याउने नीतिमा परिणत हुँदै गएको छ । राजनीतिक दलहरू आफ्नो नीति आफ्नो नीति र सिद्धान्तबाट विमुख हुँदै गएका छन् । आफ्नो नीति र सिद्धान्तलाई च्याबेमा राखेर सत्तामा पुग्ने प्रयास गरेका र सत्तामा समेत पुगेका हुनाले उनीहरूले आ आफ्ना पार्टीका नेता र कार्यकर्ताहरूमाथि नै अन्याय गरिरहेका छन् । राजनीतिक दलका नेता र कार्यकर्ताहरूले स्वाभिमान गुमाउँदै गएका कारण राजनीति नीति विहिन भएको छ । यसैलाई भनिन्छ नैतिकता विनाको राजनीति आत्महत्या हो । वास्तविक राजनीति दल नीति र सिद्धान्तको आधारमा गठन भएको समुदाय हो । जति ठुलो संख्यामा जमात निर्माण गर्न सक्थ्यो त्यति ठुलो त्यो दलको जग बसेको हुन्छ त्यसैले गर्दा दलहरूले आफ्नो संगठन बलियो बनाउन अनेक दाउपेज, जालझेल र षडयन्त्र गरी जनतालाई प्रभावमा पार्न खोजिरहेका छन् । जुन उद्देश्य मतदानद्वारा चुनिएका शक्तिका आधारमा नीतिको सञ्चालन गर्नु हो । तर नेपालमा भने मतदानद्वारा चुनिएका तर तेषो, चौथो र राष्ट्रिय मान्यता प्राप्त दल सम्म बन्न नसकेको दलका नेतालाई प्रधानमन्त्री बनाउने निर्णय गरिनु मतदान र जनताको ठाडो अपमान हो ।

राजनीतिक दलको नीति र सिद्धान्तका आधारमा गठन भएको दलद्वारा आफ्नो नीति र सिद्धान्त अनुसार सरकार निर्माण गर्न पनेमा आठ, दश दल मिलेर सरकार बनाउनुपर्ने अवस्थाले गर्दा त्यसबेला कुनैपनि दलको नीति र सिद्धान्तले काम गर्न सक्दैन अनि सुरु हुन्छ खिचडी सरकारको काम । अहिलेको सत्ता गठबन्धनको सरकारको कुनै नीति र सिद्धान्त नै छैन । खेल सत्तामा बसिरहे, सत्ता गठबन्धनमा रहेका मुख्य दलका नेताहरूलाई प्रधानमन्त्री बनाउने र आफ्ना विपक्षीहरूलाई तह लगाउँदै अयोग्य र असक्षम व्यक्तिलाई विभिन्न पदमा नियुक्त गरेर ब्रह्मलुट मच्चाइरहेने सत्ता गठबन्धनको एकमात्र काम हो । सत्ता गठबन्धनको नेतृत्वकर्ता दल माओवादी केन्द्रका संघीय संसदमा जम्मा ३२ सांसद रहेका छन् भने सत्ताको सबैभन्दा ठुलो दल नेपाली कांग्रेसमा ८९ सांसद रहेका छन् । यस अर्थमा बुझ्दा ३२ सांसद भएको दलको आदेशपालक मात्र कांग्रेस भएको छ । आलोपालो प्रधानमन्त्री बने सहमत गरेर कांग्रेस, माओवादी केन्द्र र एकीकृत समाजवादीले आलोपालो ब्रह्मलुट मच्चाइरहेने प्रपञ्च गरिरहेका छन् । राजनीतिको हतियार विचार हो । यसलाई सक्रिय बनाउन एउटा हातको आवश्यकता पर्दछ त्यो हात भनेकै राजनीति हो । विचारले मानिसको मनमा गहिरो प्रभाव पर्दछ र त्यही विचार बोकेर जनताले आफ्नो इच्छानुसार राजनीति दलका उम्मेदवारहरूलाई मतदानद्वारा चुन्ने गरेका छन् । समय र परिस्थिति अनुसार मानिसको स्वभाव परिवर्तन हुन सक्छ त्यो परिवर्तनलाई राजनीतिक दलका नेता र कार्यकर्ताहरूले सहज रूपमा ग्रहण गर्नको बदला अनेक आरोप प्रत्यारोप लगाउने गरेका हुनाले नै राजनीतिक सही बाटोमा हिडेको छैन भन्ने प्रष्ट हुन्छ ।

मानिसको बृद्धिबाट शक्ति क्रियाशिल हुन्छ त्यो सबै शक्तिका लागि शक्ति नै लगानी गरिएको हुन्छ । व्यवस्थामा शक्तिको अस्तित्व हुन्छ । व्यक्तिले व्यक्तिकाथि नियन्त्रण गर्न खोजिएकै कारण माओवादी केन्द्र र नेकपा एमालेको मेल बेमेल भएको हो । माओवादी केन्द्र र नेकपा एमाले भनेका मह र घिउ हुन् मह र घिउ मिसायो भने विषय हुन्छ खायो भने मानिसको तिधन हुन सक्छ, जसरी एमाले र माओवादी अहिले एक अर्काप्रति विष वमन गरिरहेका छन् । व्यक्तिको व्यवहारले गर्दा माओवादी र नेकपा एमालेबीचको सम्बन्ध पनि असफल र पुष्कमल दाहालको सत्ता बाहिर रहन नसक्ने व्यवहारकै कारण एमाले माओवादीबीचको मेल विष सावित भयो । व्यक्तिको मेलमिलापबाट संगठन बन्दछ संगठनमा शक्ति हुन्छ संगठनको शक्तिले व्यवस्था चलाएको हुन्छ तर एउटै व्यक्तिले सम्पूर्ण अधिकार आफ्नो हातमा लिएर संगठन चलाउनु भनेको अर्को तानाशाह जन्मिनु नै हो । अहिले माओवादी केन्द्रमा त्यस्तै अवस्था देखिएको छ । माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्कमल दाहाल विगत ३५ वर्षदेखि पार्टी अध्यक्ष भएर एकछत्र पार्टी सञ्चालन गरिरहेका छन् त्यही पार्टीका आडामा उनी ३ पटक प्रधानमन्त्री समेत बनेका छन् ।

उद्योगीले समय शक्ति र साधनको लगानी गर्ने भएकाले उसले लगानीबाट लाभ लिन खोज्नु स्वाभाविक नै मानिनुपर्दछ । अहिलेको राजनीतिक शक्ति, व्यापारिक व्यवस्था र व्यावसायिक रूपमा परिणत भएको छ । यही कारणले गर्दा भू माफियाहरूको चलखेल बढ्दै गएको छ भूमाफिया मौलाउँदै आएका छन् । पैसा र शक्तिको बलमा उनीहरू माथि कानुनी कारबाही हुँदैन । भूमाफियाहरूलाई कानुनी कारबाही गर्दा सत्ता गुम्छ भन्ने डर सत्ता गठबन्धनलाई परेको हुनाले सानातिना व्यक्तिलाई कारबाही गरेपनि राजनीतिक दलको आडमा ठुला व्यक्तिलाई कानुनी कारबाही हुँदैन भन्ने प्रमाणित नेकपा एकीकृत समाजवादीको अध्यक्ष माधव नेपाल, पूर्व प्रधानमन्त्री बाबुराम भट्टराई र पूर्व मुख्यसचिव लीनामणि पौडेललाई ललितानिवास जग्गा काण्डमा उन्मुक्ति दिएकोले प्रमाणित हुन्छ ।

राजनीतिक सच्चा खेलाडीले पाँच औला बराबरी नभएपनि मुठी कसेर काम लिन्छन् । मौका नआजेल कोडीको पनि पाउँ मोल्नुपर्दछ भन्ने नेपाली उखानलाई प्रधानमन्त्री पुष्कमल दाहालले चरितार्थ गरेका छन् । कुनै बेला भारतका विरुद्धमा सुरुहुँदै युद्ध गर्ने उद्घोष गर्ने दाहाल अहिले भारतको प्यारा भएका छन् । कांग्रेसकै कारण जनयुद्धमा जानु परेको भन्ने कांग्रेसजनको हत्या गर्ने दाहालका लागि कांग्रेस अहिले भरिया हुन तयार रहेको छ भने सबै शक्तिको लागि र शक्तिका पुगेपछि मुलुकमा ब्रह्मलुट मच्चाउन पाइन्छ भन्ने मनस्थितिकै उपज हो भन्ने हामीले ठानेका छौं ।

संघीय संसद्भिन्नको अदृश्य राजनीति

कृष्णा पौडेल

संसद् विद्यमान कानून, असल अभ्यास अर्थात् परम्परा र सभामुखको निर्देशनबाट चल्छ । संसदीय व्यवस्थामा आएका जटिलतामा कानुनी राय दिन तहतहका विषयविज्ञ कर्मचारी हुन्छन् । यी संयन्त्र संसदलाई चुस्तदुरुस्त राखी विधि निर्माणमा सहजीकरणका लागि बनाइएका हुन् । कार्यसम्पादनलाई वैधानिक र विवादरहित बनाउन संसद् सचिवालयभित्र कानुनका विज्ञ नै राखिन्छन् । सभामुखले छुट्टै राजनीतिक नियुक्त गर्न सक्ने व्यवस्था पनि छ ।

संसद् भनेको जनताको आवाज जनताका प्रतिनिधिले बोल्ने, सार्वजनिक सरोकारका विषयमा जनताका पक्षमा वकालत गर्ने, विधि निर्माण गर्ने, सरकारलाई खबरदारी गर्ने अनि सुशासन र भ्रष्टाचाररहित समाज निर्माणका लागि हरेक निकायलाई उत्तरदायी बनाउने निकाय हो । संसद् यही भूमिकामा प्रतिबद्ध छ त ? कानून निर्माणमा चिन्तित छ ? सरकार र संवैधानिक निकायको आर्थिक पारदर्शितामा निर्देशन गर्ने निकाय आफै कति पारदर्शी छ ? यो लेखमा संसद्भिन्नको अदृश्य राजनीतिलाई खोतल्ने प्रयास गरिएको छ ।

यसपटक संघीय संसद्का महासचिवको नियुक्तिका क्रममा विवाद निस्कियो । यसअघि राजनीतिक भागबन्डा नमिल्दा नियुक्तिका ढिलाइ हुने गर्थ्यो । तत्कालीन महासचिव मनोहर भट्टराईको राजीनामापछि चार महिनासम्म नियुक्ति हुन सकेन । प्रतिनिधिसभाका तत्कालीन सचिव गोपालनाथ योगीले १२० दिन कार्यवाहक भूमिका निभाए । अहिले त महासचिवमा सिफारिस व्यक्तिको फर्जी नारिकताको प्रसंग उठ्यो । गत वैशाख २१ मा प्रतिनिधिसभाको सचिवमा राजनीतिक नियुक्ति पाएका पद्मप्रसाद पाण्डे मंगलबार (माघ २३) सम्म संघीय संसद्को कार्यवाहक महासचिव रहे । उनी जुन संस्थाको कार्यवाहक प्रमुख थिए, त्यही संस्थालाई गृह मन्त्रालयले उनले तीनवटा नागरिकता र दुईवटा पासपोर्ट लिएको अध्ययन प्रतिवेदन पठायो । नैतिकताको प्रश्न उठ्यो ।

विडम्बना, मंगलबार महासचिवमा नियुक्त भएका छन् । कार्यावधि सकिनु ९ महिनाअगावै महासचिव भरतप्रसाद गौतमले दिएको राजीनामा स्वाभाविक नभई पदाधिकारीको दबाब भनेर टिप्पणी हुने गरेको छ । राष्ट्रिय सभा सदस्यको निर्वाचनपछिको राजनीतिक समीकरण हेरेर त्यसअगावै पाण्डेलाई अधि सार्न खोजिएको देखिन्छ्यो । सभामुख र राष्ट्रियसभा अध्यक्ष एउटै दलबाट निर्वाचित हुन् । तर राष्ट्रिय सभा गणेशप्रसाद तिमिल्सिनाको कार्यकाल अर्को महिना सकिँदै छ । त्यसपछि फरक दलबाट अध्यक्ष बन्ने निश्चितप्रायः छ । तत्कालीन सभामुख अग्नि सापकोटा र हालका राष्ट्रिय सभा अध्यक्ष गणेशप्रसाद तिमिल्सिनाबीचको टकरावजस्तै नियति फेरि नदोहोरिएला भन्न सकिँदैन । यसले संस्थालाई थप कमजोर बनाउनेछ ।

संघीय संसद् सचिवालयसम्बन्धी ऐन-२०६४ मा संघीय संसद् विकास कोषको व्यवस्था छ । कोषमा अहिले ४८ लाख रुपैयाँ छ । कोषमार्फत संघीय संसद्को भौतिक निर्माण, सुधार, सूचना प्रविधिको विकास, पुस्तकालयको स्तरवृद्धि, पदाधिकारी, सदस्य तथा कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धिसम्बन्धी काम गर्न व्यवस्था ऐनमै गरिएको छ । कोषमा सरकारबाट, विदेशी सरकार, कूटनीतिक नियोग, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ, संस्था वा निकायबाट अनुदान र सहायतास्वरूप प्राप्त रकम रहनेछ । ऐनमै भएको व्यवस्था कार्यान्वयन नगरेर सभामुख देवराज घिमिरेले दातु निकायको सहयोगका लागि अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध महाशाखालाई गेटकिपर तोकेका छन् ।

सभामुख घिमिरेले यही माघ ७ मा समिति सभापतिहरूसँगको छलफलमा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध महाशाखामार्फत मात्रै काम गर्न निर्देश गरेपछि क्षेत्राधिकारमा हस्तक्षेप भएको भन्दै केही सभापति रूठ बनेका छन् । उनी कहिले सरकारले बजेट नदिएर सहयोग लिनुपरेको त कहिले उद्देश्य नमिलेकाले सहयोग नलिएको अभिव्यक्ति दिएर चर्चामा आइरहन्छन् । राष्ट्रिय सभाको अध्यक्षमा भिन्न राजनीतिक दल आउने निश्चित भएपछि वैदेशिक सहयोगमा एकाधिकार कायम गर्ने मनसायसाथ सभामुख घिमिरेले अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध महाशाखालाई अधि सारेको शंका गरिएको छ । त्यसै पनि

दातु निकायको सहयोगमा हुने कार्यक्रमको खर्चमा सचिवालय पारदर्शी छैन । सभामुखले लगाएको लगाम फर्ने अपारदर्शी र विवादित देखिन्छ ।

संसद्को आधारभूत चरित्र भनेको आर्थिक पारदर्शिता हो । कर्मचारीको पारिश्रमिक, सांसदले लिने विभिन्न प्रकारका सेवासुविधाबाहेक सचिवालयले खरिद गर्ने भौतिक सम्पत्ति, प्रविधितगत प्रणाली, क्षमता अभिवृद्धि, संसदीय व्यवस्था सुदृढ गर्ने सवालमा भएका सबै गतिविधि, विदेश भ्रमणलगायतमा भएको खर्च सार्वजनिक गरिनुपर्छ । आर्थिक पक्षको जानकारी लिन सूचनाको हक प्रयोग गर्नुपर्ने अवस्था अहिले पनि छ । आर्थिक सूचनाहरू जसरी हुन्छ लुकाउनुपर्छ भन्ने कर्मचारीको मानसिकता र त्यसैमा बल पुऱ्याउने पदाधिकारीको आचरणका कारण संसद् सचिवालय आर्थिक पारदर्शितामा गैरजिम्मेवार र अनुदार बन्दै गएको छ ।

अपारदर्शी आर्थिक पक्षका केही दृष्टान्त हेरौं । आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा लेखा समितिको सुदृढीकरण, संघ र प्रदेशका लेखा समितिमा कार्यरत कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम र वित्तीय सूचना प्रणालीका लागि भएको खर्च सार्वजनिक गर्न चाहँदैन सचिवालय । सार्वजनिक लेखा समिति व्यवस्थापन जानकारी प्रणाली (प्याक एमआईएस सफ्टवेयर) जडानका लागि सुरुमा ४ लाख ६५ हजार अमेरिकी डलर बजेट स्वीकृत भएकामा पछि पुनःसंरचनाबाट २ लाख ६३ हजार २ सय डलर कायम गरिएको थियो । विश्व बैंकको सहयोगमा सञ्चालित यस कार्यक्रमको शीर्षकगत खर्च विवरण पाइँदैन । उल्लिखित शीर्षकमा गरिएको भुक्तानीमा महालेखा परीक्षकको कार्यालयले प्रश्न गरेको छ । महालेखापरीक्षकको कार्यालयसँग सफ्टवेयर लिंक गर्ने गरी विस्तार गर्ने भनिएको वित्तीय सूचना प्रणाली तयार नहुँदै पुरै भुक्तानी गरिएको छ । यो काम अहिलेसम्म पनि सम्पन्न भएको छैन ।

संघीय संसद्को हालको वेबसाइट पुरानै अर्थात् जस्ताको तस्तै छ तर सचिवालयले वेब मर्मत तथा स्तरोन्नति कार्य सम्पन्न भएको सिफारिस गरेपछि सम्बन्धित संस्थाले पुरै भुक्तानी लगिसकेको छ । कतिपय संसदीय अध्ययन गर्भमै छन्, तर अध्ययन सम्पन्न भएको सिफारिस सचिवालयले गरेको छ । पदाधिकारीहरूको विदेश भ्रमण, समितिहरूले दातु निकायसँग आफै सहकार्य गरी गरेका कार्यक्रमको एकीकृत विवरण, सांसदहरूको शोध ग्रहणको समयमा गरिएको जलपान, मर्मतसम्भार, संसदीय दलका कार्यालय व्यवस्थापनमा भएको खर्च खोज्दा पाइँदैन । आर्थिक अपारदर्शिताका यी प्रतिनिधि घटना मात्रै हुन् । खोज्दै जाने हो भने यस्ता कैयौं फेला पर्छन् ।

आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा स्वकीय सचिवालयका २ सहसचिव, ३ उपसचिव, ३ शाखा अधिकृत र १८ सहायकस्तरका समेत गरी २६ कर्मचारीको पारिश्रमिकबापत ८६ लाख ६३ हजार भुक्तानी भएको छ । प्रतिनिधिसभा तथा राष्ट्रिय सभाका पदाधिकारीहरू र सांसदहरूको स्वकीय सचिवालयका उपसचिव २४, शाखा अधिकृत २७३ र सहायकस्तरका ९६ समेत ३९३ कर्मचारीको पारिश्रमिकमा १७ करोड २४ लाख ९९ हजार खर्च भएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा स्वकीय सचिवालयका विभिन्न श्रेणीका अधिकृतस्तरका ३१० र सहायकस्तरका १२६ सहित ४३६ कर्मचारीको पारिश्रमिकमा १७ करोड ९२ लाख ५ हजार खर्च भएको छ । यत्रो खर्च राजनीतिक आस्थाका आधारमा गरिएका नियुक्तिका भएको हो । माथिका पदहरूमा पदपूर्ति प्रक्रियाबिना नियुक्ति गरिएका हुन् । शैक्षिक योग्यता पनि निर्धारण गरिएको छैन । महालेखा परीक्षकको कार्यालयले हरेक प्रतिवेदनमा स्वकीय सचिवालयका कर्मचारीको शैक्षिक योग्यता र पदपूर्ति प्रक्रियाको मापदण्ड तयार गर्न सुझाउँदै आएको छ । यसतर्फ न पदाधिकारीको ध्यान पुगेको छ न त सचिवालयले पदाधिकारीलाई जगाउने प्रयास गरेको छ ।

संघीय व्यवस्था कार्यान्वयनका लागि संघले ४०, प्रदेशले २४ र स्थानीय सरकारले ७ वटा कानून बनाउन बाँकी छ । अधिकार सूचीका दृष्टिले अन्य थप कानून बनाउनुपर्नेछ । संघीय निजामती, प्रहरी ऐन नबन्दा प्रदेश सरकारहरूले काम गर्न सकेका छैनन् । विद्यालय शिक्षा ऐन नहुँदा सबैभन्दा बढी

मारमा शिक्षा क्षेत्र परेको छ । विद्यालय शिक्षा विधेयक सम्बन्धित समितिभित्रै गिजोलिएको छ । छिट्टै टुंगोमा पुग्ने देखिँदैन । हामीले अंगीकार गरेको निर्वाचन प्रणालीका कारण विकासको मियोका रूपमा सांसदलाई हेर्ने गरिन्छ । अर्थ मन्त्रालयले आगामी आर्थिक वर्षका लागि बजेट निर्माणको तयारी सुरु गरिसकेको छ । अब सांसदहरूको काम भनेको विधि निर्माणमा सरिक हुनु, समितिहरूमा रहेका विधेयकलाई टुंगोमा पुराउनेभन्दा निर्वाचन क्षेत्रकेन्द्रित योजनाका फाइल च्यापेर मन्त्रालय धाउनु हुनेछ । त्यसैले अबको अधिवेशनमा पनि कानून निर्माणमा अपेक्षाकृत सफलता हासिल हुने देखिँदैन ।

अन्त्यमा, संसद् आफैमा नियम, परम्परा, असल अभ्यास र अनुभवबाट चल्ने निकाय हो । विज्ञताले मात्रै पनि पुग्दैन, संस्थागत ज्ञानले ठूलो महत्त्व राख्छ । कर्मचारीभित्रैबाट संस्थाको प्रमुख नियुक्त गर्ने परिपाटीले संस्थागत जानकारीलाई मजबुत बनाउँछ । संस्थालाई चलायमान, मजबुत अनि प्रभावकारी गराउने कि बाटोबाट टपक्क टिपेर ल्याएका कार्यकर्ता भर्ती गर्ने ? पदाधिकारीहरू संस्थागत कार्यसम्पादन प्रभावकारी बनाउन कार्ययोजनासहित अधि बढनुपर्छ । कार्यकर्ता भर्ती गर्ने र निहित उद्देश्य पूरा गर्नेमा पदाधिकारी सीमित हुँदा सिंगो संस्था नै बदनाम हुन्छ । संस्थाको प्रमुख प्रशासकीय पदमा विवाद भइरहँदा संस्था सफल र प्रभावकारी हुँदैन भने कर्मचारीको मनोविज्ञान कमजोर बनाउँछ । प्राकृतिक न्यायको प्रमुख प्रशासकीय पदमा पुग्न पाउने नैसर्गिक अधिकार सुनिश्चित हुनुपर्छ । कर्मचारीहरू पनि दलीय आधारमा नेतालाई उक्साएर लाभ लिनभन्दा तटस्थ रूपमा क्षमता, विवेक र बुद्धिले भ्याएसम्म पदाधिकारीलाई सही सल्लाह दिने भूमिकामा रहनुपर्छ । कर्मचारीमा अधीनस्थ मानसिकता देखिन्छ ।

विधिनिर्माताको छवि स्वच्छ हुनुपर्छ । सांसदहरू सहभागी हुने कार्यक्रम, विदेश भ्रमणलाई पारदर्शी बनाउन र स्वार्थको द्वन्द्व नहोस् भन्न नियमावलीमै व्यवस्थित गर्नुपर्छ । आफूलाई नियममा बाँध्ने सवालमा सांसदहरू प्रतिबद्ध हुनुपर्छ । प्रतिबद्धताको अभावमा अहिले संघीय संसद् गैरसरकारी संस्थाको सचिवालय जस्तो बन्न पुगेको छ । पदाधिकारी, सांसद, कर्मचारी सबैको ध्यान कानून निर्माणमा भन्दा दातु निकायको सहयोगमा केन्द्रित छ । त्रिपक्षीय स्वार्थबीच मेल नहुँदा अकार्काका साधक माँजो हाल्ने र सकेको बिकार गर्ने कार्यशैली छ ।

आर्थिक पारदर्शितासहित संसद् र सांसदको गरिमा, मर्यादा र छविलाई स्वच्छ अनि मर्यादित बनाउँदै प्रभावकारी कार्यसम्पादन गर्ने चाहना पदाधिकारीले राख्ने हो भने सर्वप्रथम कानून निर्माण प्रक्रियामा दातु निकायको सहयोग रोकनुपर्छ । अहिले आर्थिक सहयोगमार्फत संस्थागत संरचनामा पहुँच विस्तार गर्ने निकायले विदेश भ्रमणलगायतका प्रलोभनमा सामेल गराउँदै कर्मचारीसहित पदाधिकारीलाई निर्देशन दिने हिम्मत राख्छ । यसका केही बाछिटा अहिले नै संसद्मा देखिन थालेका छन् । अब कल्पना गरौं, यो प्रवृत्ति हाबी हुँदै जाँदा हाम्रो विधि निर्माणमा कसको पहुँच हुनेछ ? बजेट अभावमा संसदीय अध्ययन, अनुसन्धान तथा अनुगमन मूल्यांकन प्रभावकारी हुन सकेको छैन, त्यसैले दातु निकायको सहयोग लिन बाध्य छौं भन्नुभन्दा संसदलाई आवश्यक बजेट सरकारले नै उपलब्ध गराउनुपर्ने ऐनमै भएको व्यवस्था कार्यान्वयनमा लैजानु मनासिब देखिन्छ ।

पदाधिकारीको ध्यान कानून कार्यान्वयनमा किन जान सकेन ? कानूनले प्रदत्त गरेको अधिकार प्राप्त गर्नभन्दा दातु निकायको सहयोगलाई किन सहज रूपमा लिइन्छ ? जवाफ सचिवालयले दिनुपर्छ र पदाधिकारीहरूको ध्यान पनि यसतर्फ जानुपर्छ । कानूनमा भएको आफ्नै अधिकार लिने प्रयत्न नगरी एकद्वार नीतिको नाममा दातु निकायलाई रेडकार्पेट बिछ्याएर संघीयता सुदृढीकरण तथा संसद् र सांसदको क्षमता अभिवृद्धिका नाममा आउने सहयोगलाई पदाधिकारीले आफूअनुकूलका कार्यक्रममा खर्च गराउनु दुर्भाग्यपूर्ण हो । सरकारका कामकारबाहीलाई खबरदारी गर्ने, सुशासन प्रबर्धनमा सघाउने निकाय व्यवस्थापिका सबै प्रकारका स्वार्थका द्वन्द्वभन्दा माथि बसेर स्वयं पारदर्शी हुनुपर्छ, तब मात्रै संस्थागत मर्यादा उँचो हुन्छ । इकात्तियुर

ओभेलमा परेका सहिदलाई सम्झौं

बुद्धिनारायण श्रेष्ठ

देशमा प्रजातन्त्र ल्याउन सहिदहरूको ठूलो योगदान छ । नेपालमा अक्सर चार सहिद गंगालाल, दशरथ चन्द, धर्मभक्त र शुक्रराज शास्त्रीको नाम लिइन्छ । उनीहरूबाहेक ओभेलमा परेका अन्य सहिदको नाम स्कुल कलेजका विद्यार्थी तथा सामान्य जनलाई कमै मात्रामा थाहा छ । यस्ता ओभेलमा परेका लखन थापा मगर, चिनियाँलाल सिंह, भीमदत्त पन्त, दुर्गानन्द भा तथा अन्य थुप्रै सहिद छन् । जिउँदो सहिदका रूपमा चिनिने टंकप्रसाद आचार्य र रामहरि शर्मा हुन् ।

उहाँहरूसँगै राणाशासनविरोधी अभियोगमा परेका चिनियाँलाल सिंह, गोविन्दप्रसाद उपाध्याय, बूडाप्रसाद शर्मा, सिद्धिचरण श्रेष्ठ, धर्मरत्न यमी, गणेशमान सिंह, हरिकृष्ण श्रेष्ठ, पुष्करनाथ उप्रेती, फत्तेबहादुर सिंह, बलबहादुर पाण्डे, पण्डित मुरलीधरलगायतलाई जन्मकैदसहित सर्वस्वहरणको सजाय भएको थियो । जनमानसमा जानकारी नपुन्याइएकाले यिनको चर्चा ओभेलमा परेको छ । यस्ता ओभेलमा परेका सहिदमध्ये चिनियाँलाल सिंहको नाम अग्रभागमै आउँछ । लखन थापा मगर पहिलो सहिदका रूपमा चिनिन्छन् । उनीहरूको योगदानलाई पनि स्मरण गर्नु र प्रकाश पार्नु आवश्यक हुन्छ ।

चार सहिद : नेपालको प्रजातान्त्रिक इतिहासमा चार अमर सहिदले जहानियाँ राणाशासनको अत्याचारविरुद्ध आवाज उठाएका थिए । राणाशासनको विरोध गरेको अभियोगमा शुक्रराज शास्त्रीलाई १९९५ मंसिर १३ गते पक्राउ गरी १९९७ माघ १० गते टेकु पचलीस्थित खरीको बोटमा भुन्ड्याएर मारियो । धर्मभक्त माथेमालाई १९९७ कात्तिक २ मा पक्राउ गरी माघ १२ गते सिफलमा बकाइनाको रुखमा भुन्ड्याइयो ।

दशरथ चन्द र गंगालाल श्रेष्ठलाई पनि त्यसै दिन पक्राउ गरी नरशमशेर राणाले दुवैलाई शोभा भगवतीको दुई लड्डामा बाँधी गोली हानेर माघ १४ गते मृत्युदण्ड दिइयो । शुक्रराज, दशरथ चन्द र धर्मभक्तलाई राजीवको अभियोगमा र गंगालाललाई टुँडीखेलको खरिबोट खुलामञ्चमा राणाशासन मुर्दावाद भनी भाषण गरेको अभियोगमा पक्राउ गरी मारिएको थियो । यी चारै सहिदको सम्झनामा प्रत्येक वर्ष सहिद सप्ताहका समयमा उनीहरूलाई जहाँ भुन्ड्याइएको र गोली हानिएको थियो, त्यसै स्थानमा काठमाडौं महानगरपालिकाले कार्यक्रम गर्ने गरेको छ ।

पहिलो सहिद लखन थापा मगर : नेपालका प्रथम सहिद लखन थापा मगरको जन्म संवत् १८९१ मा हालको गोरखा जिल्ला सहिद लखन गाउँपालिका वडा नं. ७ स्थित काहुले भन्ज्याङमा भएको थियो । आफ्नो देशको राष्ट्रियता, स्वाभिमान, स्वतन्त्रतालाई जोगाउने र तिनको संरक्षण तथा संवर्द्धन गर्ने लखनको उत्कट इच्छा थियो ।

मातृभूमिप्रति बफादार भई राष्ट्रका लागि मरिमेट्ने अभिलाषा उनको हृदयमा थियो । सामान्य ज्ञानका जानकारदेखि इतिहासकारले सर्वमान्य रूपमा नेपालका प्रथम सहिद लखन थापा मगर हुन् भन्ने गरेका छन् । यिनले राणाशासनको पहिलोचोटि जनस्तरबाट विरोध गरेका थिए, त्यो पनि जंगबहादुरकै पालामा । १९३३ फागुन २ गते जंगबहादुरको आदेशमा क्रूरतापूर्वक मनकामना मन्दिरअगाडिको रुखमा उनलाई भुन्ड्याइएको थियो । उनले नेपालको राजनीतिक इतिहासमा पहिलो

जनविहीको स्थान ओगटेका छन् ।

प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले यही १ माघको माघी पर्वका अवसरमा मगर समुदायले काठमाडौं टुँडीखेलमा आयोजना गरेको चाडपर्व समारोहलाई सम्बोधन गर्दै भनेका छन्, 'निरंकुशताविरुद्ध गरेको संघर्षका लागि सहिद लखन थापालाई राष्ट्रिय वीर घोषणा गर्ने पहल गर्न सरकार सकारात्मक छ । यसबाट निरंकुशता तथा अधिनायकवादविरुद्ध लड्ने र नेपालमा लोकतन्त्र ल्याउन जीवन बलिदान दिने सबै सहिदलाई मात्र नभई देशका क्रान्तिकारी आन्दोलन र राजनीतिक योद्धालाई पनि सम्मान पुग्नेछ ।' सहिद लखन थापाको सम्झनामा लखन थापा स्मृति प्रतिष्ठानले वेलाबखत कार्यक्रम गर्ने गरेको छ ।

शिक्षा प्रचारक चिनियाँलाल सिंह : १९९७ कात्तिक २ गते चिनियाँलाल सिंहलाई पनि गंगालाल तथा दशरथ चन्दका साथमा पक्राउ गरिएको थियो । सिंहलाई सिंहदरबार क्याम्पमा यातना दिएर थुनियो । चिनियाँलाल सिंहलाई आजीवन कारावास र सर्वस्वहरणको सजाय दिइयो । उनलाई भद्रगोल जेलमा थुनियो ।

सहिद चिनियाँलाल सिंहलाई जेलको अस्वस्थकर वातावरणका कारण रोग लाग्यो, टाउको असाध्यै दुख्ने, आँखा राताराता हुने, ज्वरो आउने समस्या भयो । डाक्टरले जाँच गर्दा उनलाई विषम ज्वरो (टाइफाइड) भएको शंका गरे । औषधिमूलो गर्न दिइएन । रोगले भन्फन् च्याप्यो । बाहिर रहेका परिवारका नाता तथा अन्य व्यक्तिहरूको पहलमा राणाहरूले २००१ असार २६ गते बल्लतल्ल जेलबाहिर लैजाने इजाजत दिए । तर, सिंह अन्तिम अवस्थामा पुगिसकेका रहेछन् । उपचार गर्ने कुरै रहेन । त्यसैले जेलबाट सीधै कालमोचन घाटतर्फ लगियो । घाटे वैद्यले बचाउन सकेनन् । ४-५ घन्टापछि ३८ वर्षको अल्पायुमै सिंहको निधन भयो । उनको जन्म १९६३ असार १७ गते बांगेमुढा खिउँल टोलमा भएको थियो ।

सिंहले संवत् १९९३ को महाशिवरात्रिका दिन बांगेमुढाको आफ्नै घरमा महावीर इन्स्टिट्यूट शैक्षिक विद्यालयका रूपमा विधिवत् स्थापना गरेका थिए । सरकारीस्तरको दरबार स्कुलपछि निजी क्षेत्रको देशको दोस्रो विद्यालयका रूपमा यो संस्था स्थापना गरिएको थियो । सुरुमा सहिद चिनियाँलाल सिंहले टोलका चिनेजानेका छरछिमेकका इष्टमित्र १० जना केटालाई घरमा जम्मा गरेर पढाउने गर्थे ।

यस संस्थाको उद्देश्य नेपालमा शिक्षाको ज्योति जगाउने, नेपाली जनतालाई जागरूक बनाउने, जनताको हकअधिकारबारे जनचेतना जगाउने तथा सामन्ती व्यवस्थामा जकडिएको समाजलाई उद्धार गर्ने र निरंकुशतालाई समाप्त पार्ने रहेको थियो । इन्स्टिट्यूटका शिक्षकमध्ये सहिद गंगालाल, धर्मभक्त माथेमा, पूर्णबहादुर एम्, चन्द्रप्रसाद प्रधान, हरिभक्त श्रेष्ठ, बपीप्रसाद उपाध्याय, मधुसुदन देवकोटा, युगकवि सिद्धिचरण श्रेष्ठ, खड्गमान मल्ल, बुद्धिप्रसाद शर्मा आदि थिए ।

विद्यार्थीमध्ये पुष्पलाल श्रेष्ठ, माणिकलाल श्रेष्ठ, प्रयागराज जोशी, ईश्वरीमान श्रेष्ठ, प्रभुनरसिंह राणा, जानकीप्रसाद प्रधान, जीवनलाल सत्याल, भुवनलाल जोशी, वितरञ्जन नेपाली, ईश्वरलाल श्रेष्ठ, दुर्गालाल श्रेष्ठ, गोपालप्रसाद उपाध्याय आदि थिए ।

सिंहका सन्तति डा. मवि सिंहको संरक्षकत्वमा 'चिनियाँलाल सिंह उषा सिंह स्मृति प्रतिष्ठान' स्थापना गरिएको छ । प्रतिष्ठानका तर्फबाट वर्षमा पाँच कार्यक्रम गर्ने गरिएको छ । केही महिनाअघि नेपालका अमर सहिदहरू समेटि ६० लेखकद्वारा लिखित चार सय पृष्ठको

'सहिद स्मृति ग्रन्थ' नामक पुस्तिका प्रकाशित गरिएको छ ।

जिउँदो सहिद : टंकप्रसाद आचार्य र रामहरि शर्मा जिउँदो सहिदका रूपमा चिनिन्छन् । राणाशासनविरोधी अभियोगमा पक्राउ परेका चार सहिद हत्या गरिएको वेला उहाँहरूसँगै टंकप्रसाद आचार्य र रामहरि शर्मालाई ब्राह्मण भएकाले चारपाटा मुडेर जातच्युत गरी सर्वस्वहरणसहित मृत्युदण्डसमानको जन्मकैदको सजाय दिइएको थियो । नेपालमा प्रजातन्त्र आई राणाशासन

उनकै प्रधानमन्त्रीकालमा सुरु भएको थियो । उनकी छोरी डा. मीना आचार्यको संरक्षकत्वमा टंकप्रसाद आचार्य स्मृति प्रतिष्ठान सञ्चालन गरिएको छ ।

प्रतिष्ठानका तर्फबाट वेलाबखत राष्ट्रियता, स्वाधीनता, भौगोलिक अखण्डतासम्बन्धी कार्यक्रम गर्ने गरिएको छ । रामहरि शर्मा १९७३ कात्तिकमा ललितपुरको टौखेल गाउँमा जन्मिएका थिए । 'हाम्रो देशमा विद्यमान राणाहरूको मनपरीतन्त्र सिमितिती हट्ला जस्तो छैन । यसलाई हटाउन सकियो भने यस

घेरा हालेर गोली हानी २०१० साउन १७ गते उनी मारिएका थिए ।

नेपालमा गरिब, दलित, जनजाति तथा किसानलाई संगठित गरी राणाविरोधी आन्दोलनमा समेत भीमदत्तको ठूलो भूमिका थियो । उनको नारा नै थियो- 'कि त जोत हलो, कि त छोड थलो, होइन भने अब छैन भलो' तथा 'जसको जोत उसको पोत, कसैया प्रथा उन्मूलन गरौं' जस्ता नारा घन्काउँदै सशक्त रूपमा किसान आन्दोलन गर्ने विद्रोही भीमदत्तले किसानको हकहितमा आवाज उठाएका थिए ।

सहिद भीमदत्त पन्तबारे अन्यत्रको कुरा छोडौं, उहाँको कर्मथलोका पनि धेरै मानिसलाई थाहा छैन । अहिले कञ्चनपुर महानगर भीमदत्त नगरपालिका-१८ को सालिकमा उनी सीमित छन् । सहिद दिवस मनाउँदै गर्दा राष्ट्रका लागि गहन योगदान दिने ओभेलमा परेका सहिदहरूलाई पनि हामीले सम्झनुपर्छ ।

अत्यन्त, तत्कालीन एकतन्त्रीय क्रूर जहानियाँ राणाशासनविरुद्ध सहिदहरूले आफ्नो जिउज्यानको बलिदान नदिएको भए नेपाल अहिलेको अवस्थामा आइपुग्ने थिएन । हामीले बोल्ने, लेख्ने, मनमा लागेको कुरा सुनाउन पाउने थिएनौं होला । त्यसैले हामीले उनीहरूको बलिदान र योगदानको कदर गर्दै आफूले उनीहरूबारे जानेबुझेका कुरा कति पनि कन्जुस्याईं नगरी नयाँ पिँडीसमक्ष जानकारी गराउँदै जानुपर्छ ।

राष्ट्रमा प्रजातन्त्र ल्याउन, शिक्षाको ज्योति बाल्न आफ्नो जिउज्यानको पर्वाह नगर्ने प्रकाशमा आएका तथा ओभेलमा परेका र गुमनाम रहेका समस्त अमर सहिदबारे पनि सोधीखोजी गर्दै अध्ययन अनुसन्धान गर्दै गराउँदै उनीहरूको योगदान उजागर गर्नुपर्छ । सरकारले ओभेलमा परेका सहिदहरूको पनि कदर गर्दै उनीहरूको योगदान प्रकाशमा ल्याउनुपर्छ । (नयाँ पत्रिका)

नेपालको प्रजातान्त्रिक इतिहासमा चार अमर सहिदले जहानियाँ राणाशासनको अत्याचारविरुद्ध आवाज उठाएका थिए । राणाशासनको विरोध गरेको अभियोगमा शुक्रराज शास्त्रीलाई १९९५ मंसिर १३ गते पक्राउ गरी १९९७ माघ १० गते टेकु पचलीस्थित खरीको बोटमा भुन्ड्याएर मारियो । धर्मभक्त माथेमालाई १९९७ कात्तिक २ मा पक्राउ गरी माघ १२ गते सिफलमा बकाइनाको रुखमा भुन्ड्याइयो ।

फालिएपछि उनीहरू जेलबाट छुटेका थिए । यसरी मृत्युदण्डबाट जोगिएका हुनाले उनीहरूलाई जुँदो सहिद भनिएको थियो ।

आचार्यको जन्म १९६९ मंसिर १७ गते भएको र मृत्यु २०४९ वैशाख ११ मा भएको थियो । उनी प्रजातन्त्रवादी नेता, नेपालको जेठो राजनीतिक पार्टी नेपाल प्रजा परिषद्का संस्थापक अध्यक्ष एवं नेपालका पूर्वप्रधानमन्त्री हुन् । प्रत्येक माघ १० देखि १६ गतेसम्म सहिद सप्ताह र माघ १६ लाई सहिद दिवस मनाउने क्रम

ठाउँमा प्रजातान्त्रिक परिपाटीको स्थापना गरेर कानूनद्वारा नै यी सबै तहका सामन्तहरूको अन्त्य गर्न सकिन्छ' भन्ने उनको अवधारणा थियो । शर्माको मृत्यु २०७४ असोज २४ मा भएको थियो ।

किसान समर्थक भीमदत्त पन्त : भीमदत्त पन्तको जन्म १९८३ मंसिर १० गते डडेल्धुराको अमरगढी नगरपालिका-१० मा भएको थियो । डडेल्धुराको साबिक आलिताल र डोटीको छतिवन गापाको सिमाना गल्लेखमा खाना खाइरहेका वेला नेपाल र भारतका सेनाले

Every game. Everything about the game.

सबै खेल

www.sabaikhel.com

/sabaikhel

info@sabaikhel.com

@sabaikhel

For Advertisement: sabaikhel@gmail.com

नेपाल टेलिकम २१औं वर्षमा

काठमाडौं । नेपाल टेलिकम स्थापनाको २० वर्ष पूरा गरी २१औं वर्षमा प्रवेश गरेको छ । स्थापना दिवसको अवसर पारेर कम्पनीले विभिन्न प्रादेशिक निर्देशनालय र कार्यालयहरूका साथै केन्द्रीय कार्यालयमा विशेष कार्यक्रम आयोजना गरेको थियो । वार्षिकोत्सव कार्यक्रममा सञ्चार तथा सूचना प्रविधिमन्त्री रेखा शर्माले ग्राहकलाई सर्वसुलभ तथा भरपर्दो रूपमा सेवा प्रदान गर्ने खालका नीति, योजना र कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु जरूरी भएको बताइन् ।

पूर्वाधार विकास, सेवा पहुँच र सेवा विस्तारलगायतका विभिन्न कार्यक्रम समेटेर १९ जिल्लालाई नमुना दूरसञ्चारयुक्त जिल्ला बनाउने कार्यका साथ अगाडि बढेको चर्चा गर्दै मन्त्री शर्माले आगामी दिनमा सेवामा उल्लेखनीय सुधार र आय वृद्धिका लागि आवश्यक कार्य गर्न निर्देशन दिइन् । कार्यक्रममा सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयका सचिव तथा कम्पनी सञ्चालक समितिका अध्यक्ष रामकृष्ण सुवेदीले कम्पनीले संस्थागत सुशासन कायम गर्दै गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिनुपर्ने बताए ।

आन्तरिक कार्य वातावरण चुस्त बनाउँदै निर्णय प्रक्रिया, कार्य पद्धति र संस्थागत संरचनामा सुधार गरी प्रगतिशील संस्थाका रूपमा कम्पनीलाई विकास गर्नुपर्ने उनको भनाइ थियो । नेपाल

दूरसञ्चार प्राधिकरणका कार्यवाहक अध्यक्ष नवराज अधिकारीले नेपालमा दूरसञ्चार सेवाको विकास र विस्तारमा नेपाल टेलिकमको अहं भूमिका रहेको उल्लेख गर्दै प्रविधिको परिवर्तनसँगै कम्पनीलाई समयसापेक्ष सुधार गर्न आवश्यक रहेको बताए । यसका लागि नियामक निकायको तर्फबाट सहयोग, समन्वय र सहजीकरण गर्ने उनले प्रतिबद्धता व्यक्त गरे ।

प्रबन्ध निर्देशक संगीता पहाडी (अर्याल)ले कम्पनीले देशका ७७ वटै जिल्लामा ताररहित फोरजी एलटिई प्रविधिमा आधारित मोबाइल र डेटा सेवा तथा ७४ जिल्लामा अप्टिकल फाइबरमा आधारित एफटिटिएच सेवा सञ्चालनमा

ल्यापएचि ग्राहक आधारमा निरन्तर वृद्धि भइरहेको बताइन् ।

एनटी फाइबर सेवालाई थप आकर्षक बनाउन विभिन्न कार्य भइरहेको, हाइवे नेटवर्क सुधारको कार्य अगाडि बढाइएको र जिल्लावाइज नेटवर्क सुधार गर्ने उद्देश्यले १९ जिल्लालाई नमुना दूरसञ्चार जिल्ला घोषणा गरी तीव्रताका साथ काम अगाडि बढाइएको उनको भनाइ थियो । प्रबन्ध निर्देशक पहाडीले आगामी दिनमा विभिन्न सामुदायिक विद्यालयमा आइसिटी ल्याबको स्थापना गरिने, सरकारी तथा सामुदायिक विद्यालयमा एफटिटिएच डेटा तथा नमस्ते वाइफाई उपलब्ध गराइने बताइन् ।

बिमा क्षेत्रको सात खर्ब लगानी, ७८ प्रतिशत बैंकको निक्षेपमा

बिमा कम्पनीहरूले आफ्नो अधिकांश लगानीयोग्य पुँजीलाई बैंकको निक्षेपमा लगानी गरेको पाइएको छ । सञ्चालनमा रहेका १४ जीवन बिमा, १४ निर्जीवन, दुई पुनर्बिमा र चार लघुबिमा कम्पनीहरूले चालू आव ०८०/८१ को असोज मसान्तसम्म विभिन्न क्षेत्रमा फन्ड सात खर्ब लगानी गरेका छन् । तर, त्यसको ७८ प्रतिशत रकम बैंकको निक्षेपका रूपमा लगानी गरेको तथ्यांक छ । नियामक निकाय नेपाल बिमा प्राधिकरणबाट प्राप्त तथ्यांकअनुसार असोज मसान्तसम्म जीवन बिमाको ६ खर्ब १८ करोड, निर्जीवन बिमाको ६० अर्ब ५१ करोड, पुनर्बिमाको ३० अर्ब ३९ करोड ६९ लाख र लघुबिमाको एक अर्ब ९३ करोड ७७ लाख गरेर कुल ६ खर्ब ९३ अर्ब दुई करोड लगानी विभिन्न क्षेत्रमा भएका छन् । त्यसमा पाँच खर्ब ४० अर्ब ८९ करोड ९६ लाख रूपैयाँ लगानी भने वाणिज्य, विकास, वित्त र पूर्वाधार बैंकको निक्षेपमा सीमित देखिएको हो ।

जीवन बिमाको चार खर्ब ६५ अर्ब ३४ करोड, निर्जीवन बिमाको ४८ अर्ब ३६ करोड र पुनर्बिमाको २५ अर्ब २५ करोड रूपैयाँ लगानी बैंकको निक्षेपमा राखिएको छ । लघुबिमाको भने शतप्रतिशत लगानी नै बैंकको निक्षेपमा छ । यसरी बिमा क्षेत्रमा रहेको ठूलो लगानीयोग्य पुँजी पर्यटन, ऊर्जा, कृषिजस्ता उत्पादनमूलक क्षेत्रमा परिचालन गर्ने अवसरबाट सरकार चुकेको छ । यसका अलावा बिमा क्षेत्रले वार्षिक दुई खर्ब हाराहारीमा बिमाशुल्क संकलन गर्छन् । त्यसमा अधिकांश रकम लगानीयोग्य पुँजीका रूपमा निस्कन्छ । त्यस्तो पुँजी परिचालन गर्न पनि सरकारले उचित नीति ल्याउनुपर्ने विज्ञहरू बताउँछन् । बिमा कम्पनीले कुल लगानीको कम्तीमा ३० प्रतिशत रकम वाणिज्य बैंकको निक्षेपमा राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । तर, बिमा कम्पनीहरूले अस्वाभाविक रूपमा बैंकहरूको निक्षेपमै लगानी थुपारेका छन् । बैंकहरूमा धेरै निक्षेप राखेमा बिमा क्षेत्र दोस्रो नम्बरमा छ । पहिलो नम्बरमा भने सर्वसाधारण निक्षेपकर्ता छन् ।

नेपाल लाइफ इन्स्योरेन्सका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत प्रवीणरमण पराजुलीले बैंक निक्षेपमा लगानी गर्नुपर्ने बिमा

कम्पनीहरूको बाध्यता भएको बताए । 'हामीलाई लगानी गर्न अन्य उचित उपकरण (क्षेत्र) नै छैन । त्यसैले बैंकको निक्षेपमा लगानी गर्न बाध्य छौं । अहिले प्राधिकरणले पूर्वाधारलगायतका क्षेत्रमा लगानी गर्न बाटो खुला गरेको छ । त्यसमा हामी लगानी बढाउँदै छौं,' उनले भने, 'तर, जोखिम बहनको व्यवसाय गर्न भएकाले बिमा कम्पनीले सुरक्षित लगानी गर्नुपर्छ । त्यसका लागि सरकारले नै उचित व्यवस्था गर्नुपर्छ ।' उनका अनुसार विदेशमा सरकारले बिमा क्षेत्रकै लागि डेडिकेटेड बन्ड तथा ऋणपत्र जारी गरेर पूर्वाधार तथा उत्पादनशील क्षेत्रमा लगानी गरेको हुन्छ । साथै, त्यसमा निक्षेपमा भन्दा पनि बढी ब्याजदर दिइन्छ । नेपालमा पनि यस्तै सुविधा उपलब्ध भएमा लगानीयोग्य पुँजीको उपयोग हुने उनको भनाइ छ ।

बिमा कम्पनीहरूले निक्षेपबाहेक सरकारी ऋणपत्र, घरजग्गा, कृषि, पर्यटन, ऊर्जाजस्ता पूर्वाधारमा पनि लगानी गर्न पाउँछन् । तर, त्यस क्षेत्रमा उनीहरूको लगानी न्यून छ । विदेशमा बिमा कम्पनीहरूले कृषि, ऊर्जा, पर्यटनजस्ता क्षेत्रमा लगानी गरेर सेयरधनी र बिमितलाई धेरै प्रतिफल दिने गरेका छन् । तर, नेपालमा अझै यस्तो अभ्यास सुरु नभएको जानकारीवाला बताउँछन् ।

यद्यपि, बिमा आफैमा जोखिमको व्यवसाय गर्न क्षेत्र हो । बिमा अवधि सकिएपछि बिमितलाई पैसा फिर्ता गर्नुपर्छ । कुनै दाबीयोग्य क्षति भएमा भुक्तानी पनि दिनुपर्छ । त्यो अवस्थामा सुरक्षित ठाउँमा लगानी गर्नुपर्ने बाध्यता बिमा कम्पनीहरूमा छ । तर, जीवन बिमा कम्पनीहरूमा ८० प्रतिशतभन्दा बढी दायित्व १५ देखि २० वर्षसम्मको छ । त्यसअनुसार उनीहरूले दीर्घकालीन रूपमा पूर्वाधार, पर्यटन, कृषिजस्ता क्षेत्रमा लगानी गर्न सक्छन् । सोहीअनुसार नियामक निकाय प्राधिकरणले पनि कृषि, पर्यटन, ऊर्जाजस्ता पूर्वाधारमा १० प्रतिशतसम्मको अनुपातमा लगानी गर्न बाटो खुला गरेको छ । तर, हालसम्म बिमा क्षेत्रले पूर्वाधारमा सात अर्ब ५१ करोड १४ लाख मात्रै लगानी गरेका छन् । यो कुल लगानीको १.०८ प्रतिशत मात्रै हो ।

सरकारले अधिल्लो बजेटमा बिमा बन्ड

जारी गर्ने नीति ल्याएको थियो । तर, त्यो कार्यान्वयन आएको छैन । यद्यपि, बिमा कम्पनीहरूले विभिन्न सरकारी बन्डमा चार अर्ब ५३ करोड २४ लाख रूपैयाँ लगानी भने गरेका छन् । तर, यो पर्याप्त नभएको बिमा कम्पनीहरूको भनाइ छ । यस्तै, सगरमाथा लुम्बिनी इन्स्योरेन्सका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत चंकी क्षेत्रले बैंकको निक्षेपबाहेक क्षेत्रमा लगानी बढाउँदै गएको बताए । 'पहिला नीतिगत व्यवस्था नहुँदा निक्षेपबाहेकको क्षेत्रमा लगानी गर्न सकिँएन । अहिले प्राधिकरणले बाटो खुला गरेसँगै लगानीको दायरा बढाउँदै छौं । तर, निर्जीवन बिमा कम्पनीहरूले छोटो अवधिको दायित्व लिएका हुन्छन् । तसर्थ, पूर्वाधारजस्ता क्षेत्रमा दीर्घकालीन लगानी गर्दा दाबी भुक्तानीमा चुनौती आउँछ,' उनले भने, 'यद्यपि, हामी त्यस्तो समस्या नआउने गरी लगानी बढाउँदै छौं ।'

बिमाविज्ञ रवीन्द्र घिमिरे भने जोखिमको दृष्टिकोणमा बैंक निक्षेपमा लगानी गर्नु नै उपयुक्त हुने बताउँछन् । 'बिमा कम्पनीहरू प्रतिफलभन्दा पनि जोखिम व्यवस्थापनमा केन्द्रित हुने हो । त्यसका लागि बैंकको निक्षेपमा लगानी गर्नु नै उचित हो,' उनले भने, 'अन्य क्षेत्रमा लगानी बढाउने भए सोही अनुपातमा पुँजी पनि थप्ने नीति ल्याउनुपर्छ ।'

समग्रमा बिमा कम्पनीहरू सुरक्षित लगानीमा केन्द्रित हुनुपर्ने उनले बताए । प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक राजुरमण पौडेलले बिमा कम्पनीहरूलाई पूर्वाधारजस्ता क्षेत्रमा लगानी गर्न बाटो खुला गरिएको बताए । साथै, कम्पनीहरूले बिस्तारै पूर्वाधारलगायतका क्षेत्रमा लगानी बढाउँदै गएको उनको भनाइ छ । यद्यपि, बिमा क्षेत्रको यतिको ठूलो पैसा बैंकमार्फत नै उत्पादनशील क्षेत्रमा लगानी भइरहेको हुन सक्ने उनले बताए ।

'बिमा कम्पनीहरूले गाउँ-गाउँमा गएर आमसर्वसाधारणको सन्तुक्ता भएको पैसालाई बिमामार्फत औपचारिक क्षेत्रमा ल्याएका छन्, जुन पैसा निक्षेपका रूपमा वाणिज्य बैंकहरूमा राखिएको छ,' उनले भने, 'बिमा कम्पनीहरूले प्रत्यक्ष रूपमा उत्पादनशील क्षेत्रमा लगानी नगरे पनि त्यो पैसा बैंकमार्फत उत्पादनशील क्षेत्रमा लगानी भएको छ ।'

खेलकुद

कतारलाई एसियन कपको उपाधि रक्षाको अवसर

आयोजक तथा डिफेन्डिड च्याम्पियन कतारले इरानलाई रोमाञ्चक खेलमा ३-२ ले पराजित गर्दै एसियन कप २०२३ को फाइनल पुगेको छ । अलमोज अलिले ८२ औं मिनेटमा कतारका लागि निर्णायक गोल गरे । यससँगै कतारसामु आफ्नै भूमिमा भएको सन् २०२२ को विश्वकपको खराब प्रदर्शन बिसर्सेन अवसर मिलेको छ ।

एक वर्ष अगाडिको विश्वकपमा कतार लिंग चरणका आफ्ना सबै तीनै खेलमा पराजित रहेको थियो र यो आयोजकका रूपमा अहिलेसम्मकै सबैभन्दा खराब प्रदर्शन हो । तर त्यसलाई इतिहास बनाउँदै कतारले अल थुमामा स्टेडियममा ४० हजार समर्थक अगाडि सनसनीपूर्ण जित निकालेको हो ।

सरदर अजमनको गोलले इरानले चौथो मिनेटमै अग्रता लिएको थियो । लगत्तै जसिम गबरले बराबरी गोल फर्काए । अक्रम अफिफले गरेको प्रतियोगिताको पाँचौं व्यक्तिगत गोलको मदतले कतार पहिलो पटक अगाडि रह्यो । अल्लिरेजा जहानबक्सले दोस्रो हाफको सुरुमै पेनाल्टीबाट गोल गरेर इरानलाई फेरि खेलमा फर्काए ।

त्यसपछि अलिले निर्णायक गोल गरेका हुन् र एसियन कप इतिहासमा उनको व्यक्तिगत नवौं गोल रह्यो । हारसँगै इरानको सन् १९७६ यता एसियन कप जित्ने अभियान अघुरो नै रह्यो । अब फाइनलमा कतारले जोर्डनको सामना गर्नेछ र उसको सामु घरेलु मैदानमा उपाधि रक्षाको अवसर हुनेछ ।

अफ्रिका कप अफ नेसन्सको उपाधिका लागि आइभरीकोस्ट र नाइजेरिया भीड्ने

सबास्टिन हलरले गरेको एक मात्र गोलको मदतले आयोजक आइभरीकोस्टले डीआर कंगोलाई बुधबार १-० ले पराजित गर्दै अफ्रिका कप अफ नेसन्सको फाइनल प्रवेश गरेको छ । चोटका कारण प्रतियोगितामा आफ्नो पहिलो खेल खेलेरहेका बोरुसिया डर्टमुन्ड खेलाडीले ६५ औं मिनेटमा निर्णायक गोल गरे ।

अब आइतबार हुने फाइनलमा आइभरीकोस्टले नाइजेरियाको सामना गर्नेछ । दुई पटकको अफ्रिकी च्याम्पियन आइभरीकोस्ट सन् २००६ यता फाइनल पुग्ने पहिलो आयोजक देश भएको छ । त्यति बेला इजिप्ट फाइनल पुगेको थियो । लिंग चरणबाटै बाहिरिने स्थितिमा रहेको आइभरीकोस्ट अविश्वसनीय रूपमा यसपटक फाइनल पुगेको हो ।

नाइजेरियाले भने अर्को सेमिफाइनलमा दक्षिण अफ्रिकालाई टाइब्रेकरमा ४-२ ले हरायो । निर्धारित र अतिरिक्त समयको खेल १-१ को बराबरीमा रहेको थियो । पेनाल्टी सुटआउटमा नाइजेरियाका लागि सटिच्युट खेलाडी कलेची इहनाचोले निर्णायक गोल गरे । नाइजेरिया तीन पटकको अफ्रिकी च्याम्पियन हो ।

● एनसेलले ल्यायो इन्डिया रोमिड प्याक

एनसेलले भारत भ्रमणमा बारम्बार जाने आफ्ना ग्राहकका लागि रोमिड प्याक सञ्चालनमा ल्याएको छ । कम्पनीले ग्राहकलाई भारतमा रहँदा सबैभन्दा सुलभ शुल्कमा सहजै सम्पर्कमा रहन सक्ने सेवा सञ्चालनमा ल्याएको हो ।ग्राहकले एक सय रूपैयाँमै यो रोमिड प्याक सुचारु गर्न सक्ने जनाइएको छ ।

यसले तीन दिनसम्म रोमिड सेवाको फाइदा लिन सक्ने जनाइएको छ । यसका साथै प्याकका साथ ग्राहकले तत्काल पाँच सय एमबी डेटा तथा भ्वाइस र एसएमएस सेवामा छुटसमेत रहेको जनाएको छ । यो प्याकले वीरगन्ज, भैरहवा, नेपालगन्ज, विराटनगर, जनकपुरजस्ता सीमावर्ती सहरबाट बारम्बार भारत भ्रमण गर्ने साना व्यवसायी, यातायात मजदुरजस्ता ग्राहकको रोमिड सेवाको मागलाई सम्बोधन गर्ने उल्लेख छ । भारतमा आकस्मिक भ्रमणमा जानुपर्ने ग्राहकलाई पनि यसको विशेष महत्व रहेको कम्पनीको दाबी छ ।

यो सेवाबाट इनकमिड कल उठाउन र भारतमा कल गर्नका लागि पेएजयुगो शुल्कमा ३२ प्रतिशत छुट पाउने जनाइएको छ । जसअनुसार ग्राहकले प्रतिमिनेट १६ रूपैयाँ ४८ पैसामा प्रतिमिनेट कल उठाउन र भारतमा कल गर्न सक्ने जनाइएको छ । त्यस्तै, प्रति एसएमएसको ६ रूपैयाँ ३४ पैसा पर्ने कम्पनीले जनाएको छ ।

● सिटिजन्स बैंकका ग्राहकलाई विनायक अस्पतालमा छुट

सिटिजन्स बैंक इन्टरनेसनल लिमिटेड र काठमाडौंको विनायक अस्पताल तथा प्रसूतिगृह प्रालिबीच सिटिजन्स बैंकका ग्राहकलाई विशेष छुट दिने समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर भएको छ ।

सो समझदारीपत्रमा हस्ताक्षरपश्चात् सिटिजन्स बैंकका कार्डवाहक र मोबाइल बैंकिङ ग्राहकले विनायक अस्पताल तथा प्रसूतिगृहका सेवामा १० प्रतिशतसम्मको आकर्षक छुट पाउनेछन् । यस किसिमको सहकार्यबाट बैंकका ग्राहक लाभान्वित हुनुका साथै नगद कारोबारबाट डिजिटल कारोबारतर्फ उत्प्रेरित हुने विश्वास बैंकले लिएको छ । बैंकले डिजिटल बैंकिङ माध्यमको प्रयोगलाई बढाउन र ग्राहकलाई डिजिटल माध्यमबाट भुक्तानी गर्न प्रोत्साहन गर्न समय-समयमा ग्राहकमैत्री सुविधा सञ्चालनमा ल्याउँदै आएको छ । बैंकले देशभर एक सय १० वटा शाखा, एक सय ५२ वटा एटिएम र ९७ वटा शाखारहित बैंकिङ इकाइबाट सेवा प्रदान गर्दै आएको छ ।

● एभरेष्ट बैंकका ग्राहकले नेत्रालयमा छुट पाउने

एभरेष्ट बैंक लिमिटेड र कैलालीको धनगढी नेत्रालय प्रालिबीच बैंकका ग्राहकलाई विशेष छुट प्रदान गर्ने सम्झौता भएको छ । बैंकका सम्पूर्ण ग्राहकले नेत्रालयको विभिन्न सेवामा १० प्रतिशतसम्म छुट पाउने सम्झौता भएको हो । सम्झौतामा बैंकका वरिष्ठ प्रबन्धक सतीश प्रताप सिंह र नेत्रालयका मेडिकल डाइरेक्टर डा. रविधर भण्डारीले हस्ताक्षर गरेको जनाइएको छ । सम्झौताअनुसार बैंकका सम्पूर्ण ग्राहक, कार्ड प्रयोगकर्ता साथै कर्मचारी तथा तिनका पारिवारिक सदस्यहरूले उक्त अस्पतालबाट ओपिडी तथा आइपिडी र चस्मा तथा फ्रेममा १० प्रतिशतसम्म साथै फार्मसी तथा सर्जरी सेवामा ५ प्रतिशतसम्मको छुट पाउने उल्लेख छ । बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुदेश खालिङ र नेत्रालयका अध्यक्ष गजेन्द्रबहादुर चन्द सम्झौतामा हस्ताक्षर गर्न आयोजित कार्यक्रममा उपस्थित रहेको बैंकले जनाएको छ । हाल बैंकले देशभरमा एक सय २८ शाखा, तीन एक्सटेन्सन काउन्टर, सात प्रादेशिक कार्यालय, एक सय ६४ एटिएमका साथै ३२ वटा राजस्व संकलन केन्द्रमार्फत सेवा दिइरहेको जनाएको छ ।

● सिउरी न्यादीको सेयर निष्कासकमा एनएमबि क्यापिटल

सिउरी न्यादी पावर लिमिटेडले सर्वसाधारणमा प्राथमिक सार्वजनिक निष्कासन गर्नका लागि एनएमबि क्यापिटल लिमिटेडलाई निष्कासन तथा बिक्री प्रबन्धकमा नियुक्त गरेको छ । नियुक्तिसम्बन्धी सम्झौतामा सिउरी न्यादी पावरका कार्यकारी अध्यक्ष शैलेन्द्र गुरागाई तथा क्यापिटलका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत दीपेशकुमार वैद्यले हस्ताक्षर गरेका हुन् । अधिकृत तथा जारी पुँजी ६ अर्ब १९ करोड ६०

लाख रूपैयाँ रहेको उक्त हाइड्रोपावरले जारी पुँजीको ४९ प्रतिशत अर्थात् तीन अर्ब तीन करोड ६० लाख रूपैयाँबराबरको प्रतिअंकित मूल्य एक सय रूपैयाँ दरका सेयर आयोजना प्रभावित क्षेत्रका स्थानीय बासिन्दा, वैदेशिक रोजगारीमा गएका नेपाली, सामूहिक लगानी कोष योजना, कम्पनीमा कार्यरत कर्मचारी तथा सर्वसाधारणमा तोकिएअनुरूप जारी गर्ने कम्पनीले जनाएको छ ।

नियामक निकायबाट तोकिएका सम्पूर्ण प्रक्रिया तथा आवश्यकता पूरा गरी यथासम्भव छिटो निष्कासनको प्रक्रिया अगाडि बढाइने कार्यकारी अध्यक्ष गुरागाईले बताए । ४०.२७ मेगावाटको उक्त आयोजनाको हालसम्म करिब ५५ प्रतिशत भौतिक निर्माण कार्य सम्पन्न भइसकेको तथा सन् २०२५ सालदेखि सञ्चालनमा ल्याउने योजनाका साथ काम भइरहेको जनाइएको छ ।

● प्रोग्रेसिभ फाइनान्सको सञ्चालक समिति निर्विरोध

प्रोग्रेसिभ फाइनान्स लिमिटेडले ६ सदस्यीय सञ्चालक समिति निर्विरोध चयन गरेको छ । संस्थाको २६औँ साधारणसभाले आगामी चार वर्षका लागि नयाँ सञ्चालक समिति चयन गरेको हो । नवनिर्वाचित सञ्चालकमा लक्ष्मीप्रसाद महर्जन, शम्शुलाल डंगोल, सविना महर्जन, प्रज्वलकुमार दाहाल, राजभाइ डंगोल र अनिश महर्जन रहेको जनाइएको छ । यसअघि साधारण सभाले आर्थिक वर्ष ०७८/७९ को वित्तीय अवस्थाको विवरण, नाफा-नोक्सान विवरण, नगद प्रवाह विवरण, इकिटमा भएको परिवर्तनसम्बन्धी विवरणका साथै सम्पूर्ण अनुसूचीसहितको वित्तीय विवरण पारित गरेको जनाइएको छ । त्यस्तै, आर्थिक वर्ष ०७९/८० का निम्ति बाट्य लेखापरीक्षकका रूपमा रञ्जीव एन्ड एसोसिएट्स, चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्सलाई नियुक्ति गर्ने प्रस्ताव पारित गरेको कम्पनीले जनाएको छ ।

साधारणसभामा अध्यक्ष किशोरकुमार महर्जनले संस्थाले आर्थिक वर्ष ०७८/७९ मा गरेका कार्यक्रम तथा गतिविधिबारे प्रकाश पारेका थिए । उनले आगामी आर्थिक वर्षमा संस्थाले सञ्चालन गर्ने कार्यक्रम तथा योजनाहरूबारे जानकारी दिएका थिए । अध्यक्ष महर्जनले संस्था अपेक्षित रूपले प्रगतिपथमा लम्किरहेको बताउँदै आफ्नो अन्तिम कार्यकाल रहेको भन्दै आफ्नो कार्यकालमा बसाइएको जगलाई आगामी सञ्चालक समितिले अझ बलियो बनाउने विश्वास व्यक्त गरेका थिए ।

● नेपाल एसबिआई मर्चेन्टका ग्राहकले कालिञ्चोक केबलकारमा छुट पाउने

नेपाल एसबिआई मर्चेन्ट बैंकिङ लिमिटेड र कालिञ्चोक दर्शनबीच व्यावसायिक सहकार्य गर्ने सहमति भएको छ । जसअनुसार नेपाल एसबिआई मर्चेन्ट बैंकिङमा डिम्याट खाता भएका ग्राहकले कालिञ्चोक दर्शन लिमिटेडको केबलकारमा छुट पाउने भएका हुन् । सहमतिपत्रमा मर्चेन्ट बैंकिङका प्रबन्ध सञ्चालक तथा प्रमुख कार्यकारी अधिकृत लेखनाथ पोखरेल र कालिञ्चोक दर्शन लिमिटेडका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अशोक सिवाकोटीले हस्ताक्षर गरेको जनाइएको छ । सहमतिपत्रमा उल्लेख भएबमोजिम नेपाल एसबिआई बैंकमा डिम्याट खाता खोली डिम्याट खाता सञ्चालन गर्दै आएका डिम्याट सेवा प्रयोगकर्ता ग्राहक र आगामी दिनमा नयाँ डिम्याट खाता खोल्ने नयाँ ग्राहकलाई कालिञ्चोक दर्शन लिमिटेडले सञ्चालन गरेको केबलबार चढ्दा १० प्रतिशत विशेष छुट प्रदान गर्ने सहमति भएको जनाइएको छ ।

● फुडलिडमा नेपाल बैंकको एक्सटेन्सन काउन्टर

हिमाली जिल्ला ताल्जेजुङको फुडलिङ नगरपालिका परिसरमा नेपाल बैंकले एक्सटेन्सन काउन्टर स्थापना गरेको छ । बैंकले कोशी प्रदेशका स्थानीय तहमा तेस्रो काउन्टर सञ्चालनमा ल्याएको हो । नयाँ स्थापित शाखामार्फत कर्जाबाहेकका सेवा प्रवाह हुने बैंकको ताल्जेजुङ शाखाका प्रमुख वसन्धरा आचार्यले बताए । उनका अनुसार काउन्टरमार्फत दुई लाख रूपैयाँसम्मको भुक्तानी दिइनेछ । सोभन्दा बढी भुक्तानी लिनुपरेमा अग्रिम जानकारी गराउनुपर्ने उनले बताए । काउन्टरमा नगरपालिकामार्फत गठन हुने उपभोक्ता समिति र व्यक्तिगत दुवै किसिमका खातासमेत खोलिने बताइएको छ । ताल्जेजुङका

तेल्लोक र सदरमुकाम दुईसहित कोशी प्रदेशमा ३८ शाखा विस्तार गरिरहेको नेपाल बैंकले स्थानीय तहमा तीन गरी आठ काउन्टर विस्तार गरेको छ ।

● एनआइसी एसिया लघुवित्तको वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम

एनआइसी एसिया लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेडले लुम्बिनी प्रदेशका विभिन्न जिल्लाका शाखाले वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम गरेका छन् । लघुवित्तका बेथरी, पडसरी, सिसहनिया, ओखरकोट, ठाकुरद्वारा, बाँसगढी र सुलीचौर शाखाले कार्यक्रम गरेका हुन् । संस्थाले आफ्नो संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्वअन्तर्गत कार्यक्रम गरेको जनाएको छ । हालको विषम परिस्थितिलाई मध्यनजर गरी स्थानीय जनप्रतिनिधि, भद्रभलादमीको उपस्थितिमा संस्थामा आबद्ध सदस्य तथा गैरसदस्यलाई विभिन्न विषयमा प्रशिक्षण दिएको जनाइएको छ । प्रशिक्षणमा दैनिक आम्दानी तथा खर्चको विश्लेषण, वित्तीय सेवासम्बन्धी ज्ञान, भविष्यका लागि बचतको आवश्यकता, बचत गर्ने तरिका, कर्जाको सही सदुपयोग गर्ने तरिका, व्यवसाय व्यवस्थापनजस्ता विषय समेटिएको संस्थाले जनाएको छ । यस कार्यक्रमबाट सहभागीले कर्जाको सदुपयोग कसरी गर्ने, कर्जा लिएर कस्तो प्रकारको व्यवसाय गर्ने, कसरी आम्दानी बढाउने, बचत कसरी बढाउने र खर्च कसरी कम गर्न सकिन्छ भन्ने विषयमा विशेष ज्ञान हासिल गर्न पाएको बताए । कार्यक्रम भएका शाखाहरूको कार्यक्षेत्रभिन्नका करिब तीन सय ५० जनाले कार्यक्रममा सहभागिता जनाएको उल्लेख छ । हाल संस्थाले दुई सय ८७ शाखामार्फत वित्तीय सेवा प्रदान गर्दै आएको जनाएको छ ।

● दुईवटा न्यारोबडी भाडामा लिन टेन्डर

राष्ट्रिय ध्वजावाहक नेपाल वायुसेवा निगम (नेवानि)ले अन्तर्राष्ट्रिय उडानका लागि दुईवटा न्यारोबडी जहाज वेट लिजमा लिन अन्तर्राष्ट्रिय बोलपत्र आह्वान गरेको छ । नेवानिले मंगलबार सार्वजनिक सूचना प्रकाशित गरी सार्वजनिक खरिद ऐन-नियमबमोजिम बोलपत्र आह्वान गरेको जनाएको छ । निगमले देशको पर्यटन प्रवर्द्धनमा सशक्त उपस्थिति देखाई विदेशी पर्यटकलाई सुलभ सेवा दिन दुईवटा न्यारोबडी भाडामा लिन लागेको जनाएको छ । यसरी भाडामा लिने जहाजको ऋ मेम्बर, मेन्टेनेन्स, इन्स्योरेन्सलगायत सम्बन्धित कम्पनीको हुनेछ । अहिले निगमसँग दुईवटा न्यारोबडी जहाज छन्, दुईवटा थपेपछि चारवटा पुग्नेछन् । निगमको कार्ययोजनाअनुरूप दुईवटा वाइडबडी जहाज जापान, सिङ्नी र कोरिया उडानमा प्रयोग भएपछि दुईवटा न्यारोबडी जहाजले उडान चाप धान्न नसक्ने भएकाले जहाज भाडामा लिन लागेको जनाएको छ । जहाज थपेपछि दिल्ली, दुबई, दोहा, मलेसियालगायतका सेक्टरमा उडानहरू थप गरी आय बढाउने तथा भैरहवाबाट समेत अन्य गन्तव्यमा उडान गर्ने योजना निगमको छ । उक्त जहाजहरू आगामी जुलाई २०२४ सम्ममा निगमको उडानमा आइसक्ने बताइएको छ ।

● लक्ष्य पूरा गर्ने अभिकर्तालाई नेसनल लाइफको भ्रमण योजना

कम्पनीको मासिक योजनाअन्तर्गत तोकिएको लक्ष्य पूरा गर्ने अभिकर्तालाई नेसनल लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेडले लुम्बिनी लकजरी टुर गराएको छ । जसअन्तर्गत कम्पनीले अभिकर्तालाई लुम्बिनी र पाल्पाको रानीमहल भ्रमण गराएको हो । कम्पनीका विभागीय प्रमुख, प्रदेश प्रमुख, शाखा प्रमुखहरू र देशैभरिबाट उत्कृष्ट व्यवसाय गरी योजनामा छनोट हुन सफल भएका चार सयभन्दा बढी वरिष्ठ अभिकर्ताहरू कार्यक्रममा सहभागी भएको जनाइएको छ । उक्त अवसरमा कम्पनीका उपप्रमुख कार्यकारी अधिकृत स्मृतिराज कँडेलले उत्कृष्ट व्यवसाय गर्ने अभिकर्तालाई सम्मान तथा प्रमाणपत्र प्रदान गरेको कम्पनीले जनाएको छ ।

उपप्रमुख कार्यकारी अधिकृत कँडेलले यस्ता भ्रमण कार्यक्रमबाट देशका विभिन्न क्षेत्रका अभिकर्ताबीच एक-आपसमा अन्तर्क्रिया पनि हुने र मनोरञ्जन पनि प्राप्त हुनुका साथै अभिकर्ता समूहको दक्षता अभिवृद्धिमा समेत प्रत्यक्ष लाभ पुऱ्याउने बताए । त्यसैले कम्पनीले यस प्रकारको अभिकर्ता योजना ल्याएको र अभिकर्ताको उत्साहजनक उपस्थितिले योजना अत्यन्तै सफल भएको उनको भनाइ थियो ।

● पोखरामा खुकुरी फ्रेन्ड्स अफ फेस्टिभल हुने

तीन वर्षदेखि पोखरामा हुँदै आएको नेपाल लिटरेचर फेस्टिभललाई सहयोग गर्दै आएको नेपाल डिस्टिलरीले फ्रेन्ड्स अफ फेस्टिभल नामक सांगीतिक कार्यक्रम गर्ने भएको छ । 'जहाँ शब्दहरू जीवन्त हुन्छन्' भन्ने नाराका साथ सुरु भएको नेपाल लिटरेचर फेस्टिभलले प्रत्येक संस्करणमा राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय लेखक, कलाकार, अभियन्ता, पत्रकार, बुद्धिजीवी, अर्थशास्त्री, सेलेब्रिटी र राजनीतिक व्यक्तित्वहरूलाई सन् २०१६ देखि पोखरामा भेला गराई समसामयिक विषयवस्तुमा अन्तर्क्रिया र अन्तर्संवाद गर्दै आएको कम्पनीले जनाएको छ ।

साथै, प्रत्येक दिनको अन्तिम सत्रमा विभिन्न कलाकारका साथ सांगीतिक प्रस्तुति राख्दै आएको कम्पनीको भनाइ छ । संगीतमा जुनसुकै उमेर, जाति, राष्ट्रियता वा स्वभावका श्रोतालाई भावनात्मक रूपमा उत्प्रेरित गर्ने शक्ति हुनुका साथै जटिल भावनाहरू अभिव्यक्त गरी मानिसलाई तरंगित बनाउने सामर्थ्य राख्ने निष्कर्षसहित सांगीतिक कार्यक्रम गर्ने लागेको कम्पनीको भनाइ छ । यिनै विषयलाई अनुभूत गर्दै यस वर्षदेखि संस्थागत रूपमै फ्रेन्ड्स अफ फेस्टिभल समुदायको सुरुवात गर्न लागेको जनाइएको छ ।

फेवा-किनारमा पाँच दिनसम्म आयोजना हुने यस वर्षको खुकुरी फ्रेन्ड्स अफ फेस्टिभलको पहिलो दिन कुमार नगरकोटीको काव्यिक प्रस्तुति, दोस्रो दिन कुटुम्ब ब्यान्ड, तेस्रो दिन प्राडा ध्रुवेशचन्द्र रेग्मी तथा उनको समूह र द ब्लु फ्रेंड ब्यान्ड तथा अन्तिम दिन विपुल क्षेत्री एन्ड द ट्रामलिङ ब्यान्डका प्रस्तुति रहने जनाइएको छ ।

● एनआइसी एसिया क्यापिटल र संखुवासभा पावरबीच सम्झौता

एनआइसी एसिया क्यापिटल र संखुवासभा पावर डेभलपमेन्ट कम्पनीबीच क्यापिटलको आइडिया टु आइपिओ सेवाअन्तर्गत संस्थागत परामर्श सेवा, सेयर रजिस्ट्रार सेवासहित निष्कासन तथा बिक्री प्रबन्धक नियुक्ति गर्नेसम्बन्धी सम्झौता भएको छ ।

क्यापिटलले उक्त सेवाअन्तर्गत संखुवासभा पावर डेभलपमेन्ट कम्पनीलाई संस्थागत परामर्श सेवा, सेयर रजिस्ट्रार सेवासहित प्रालिलाई पब्लिक कम्पनीमा परिणत गराउने सेवा दिने भएको हो । यसका साथै भविष्यमा कम्पनीको प्रबन्धपत्रमा व्यवस्था भएअनुसार प्रचलित कानुनबमोजिम सर्वसाधारणमा प्राथमिक सेयर निष्कासन गर्न एनआइसी एसिया क्यापिटललाई निष्कासन तथा बिक्री प्रबन्धक नियुक्ति गर्ने सम्झौता पनि सम्पन्न भएको जनाइएको छ ।

सम्झौतामा क्यापिटलका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत रामेन्द्र रायमाफी र कम्पनीका अध्यक्ष सौरभ अर्ज्यालले हस्ताक्षर गरेको उल्लेख छ । संखुवासभा पावर डेभलपमेन्ट कम्पनीले संखुवासभाको सभा खोलामा दुईवटा जलविद्युत् आयोजना निर्माण गर्न लागेको जनाइएको छ । जसमध्ये ९,४१२ मेगावाटको सुपर सभाखोला जलविद्युत् आयोजना र ४.१ मेगावाटको सुपर सभाखोला साना जलविद्युत् आयोजना रहेको उल्लेख छ । संखुवासभा पावर डेभलपमेन्ट कम्पनीले जारी पुँजीको २५ प्रतिशत सेयर अर्थात् एक सय रूपैयाँ अंकित दरका २५ लाख ५० हजार किता साधारण सेयर निकट भविष्यमा प्रचलित कानुनबमोजिम सर्वसाधारणमा निष्कासन गर्ने जनाएको छ ।

● होन्डाले ल्यायो ‘एसपी १२५’ मोटरसाइकल

होन्डा ब्रान्डले विभिन्न अत्याधुनिक प्रविधि थप गरी एसपी १२५ बिएसबिआई मोटरसाइकल ल्याएको छ । कम्पनीले १२५ सिसी क्षमताको मोटरसाइकल ल्याएको हो । ग्राहकको दैनिकीलाई अझ बढी सहज, विश्वसनीय तथा भरोसायुक्त बनाउन सफल हुने विश्वाससहित यो मोटरसाइकल नेपाल भित्र्याएको आधिकारिक विज्ञेता स्याकार ट्रेडिङ कम्पनी प्रालिले जनाएको छ । यसमा रहेको विशेष किसिमको चक्का तथा आकर्षक डिजिटल मिटरले चालकलाई नयाँ अनुभव दिने कम्पनीको दाबी छ ।

ह्यान्डलमै रहेको इन्जिन स्टार्ट स्टप स्विचले यात्रा सहजपूर्ण बनाउनुका साथै गुणस्तरीय एलइडी हेडलाइटले जुनसुकै मौसम तथा परिस्थितिमा सुरक्षाको प्रत्याभूति दिने कम्पनीले विश्वास व्यक्त गरेको छ । हाल यो मोटरसाइकल क्युआर कोड स्क्यान गरेर खरिद गर्ने ग्राहकका लागि दुई लाख ७८ हजार नौ सय रूपैयाँ मूल्य तोकिएको कम्पनीले जनाएको छ ।

माधव-...

कांग्रेस निकट भएकाले तत्कालिन सरकारले निजीकरणको नाममा दर्जनाँ कारखानाहरू विक्रि वितरण गरेको थियो ।

पछिल्लो समयमा उपत्यका लगायत मुलुकभरमै जग्गाको मूल्य बढेकाले गर्दा त्यसबेला विभिन्न षड्यन्त्रमूलक ढँगले कारखाना ओगटेका व्यक्तिहरूले अहिले जग्गा विक्रि वितरण गरेर अबै सम्पत्ति कमाएका छन् । सरकारी जग्गामा कारखाना स्थापना भएकाले कारखाना विक्रि गर्दा जग्गा समेत विक्रि भएको भन्ने नक्कली श्रेस्ता बनाएर विभिन्न व्यक्तिहरूले सरकारी सम्पत्ति निजी बनाईसकेका छन् । बालमन्दिरको नाममा रहेका नक्सालको जग्गा समेत विक्रि वितरण गरिएको छ । कांग्रेसको पालामा बालमन्दिरकी अध्यक्ष बनाइएकी गणेशमान सिंह श्रेष्ठकी छोरी रिता सिंह बैद्यले बालमन्दिरको जग्गा ५२ वर्षका लागि नगन्य भाडा लिएर विशाल

सरकारी...

श्रेष्ठसँग रूष्ट हुँदै आएका छन् । एकातिर आफ्नै पार्टीका उपसभापतिले कांग्रेसको नीति अनुसार नै सरकार चलेको बताउँदै आएका छन् भने अर्कोतिर पार्टी सभापति भने त्यसको विरोधमा रहेका छन् । यस कारणले गर्दा प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल कांग्रेसको ढाडमा टेकेर कांग्रेसकै टाउकोमा हान्न सफल भएका छन् ।

दाहाल सरकारले हाले बाँसबारी छाला तथा जुत्ता कारखानाको जग्गा काण्डमा अरुण चौधरी सहितका केहीलाई सिआइबीले पक्राउ

गुप, बृहस्पति शिक्षा सदन र राई स्कूललाई लिजमा दिँदा ठुलो मात्रामा कसिमन लिएको आरोप त्यसैबेला लाग्दै आएको भएपनि उनी गणेशमान सिंहकी छोरी र प्रकाशनमान सिंहकी दिदी भएकै कारण उनीमाथि कुनै कानुनी कारबाही भएन ।

पछिल्लो समयमा सिआइबीले त्यस्ता काण्डको अनुसन्धान गर्न थालेपछि सत्ता गठबन्धनमा रहेका दलहरू अत्तालिएर आ आफ्ना पार्टी अध्यक्षहरूलाई हार गुहार गरिरहेका छन् । तर सत्ता गठबन्धनमै रहेका माधव नेपाल र बाबुराम भट्टराईलाई ललितानिवास जग्गा काण्डमा उन्मुक्ति दिएको हुनाले उनीहरूलाई नै देखाएर हामीहरूमाथि समेत कानुनी कारबाही हुनुहुँदैन भनिरहेका छन् । प्रधानमन्त्री दाहालले त्यही चाहेका थिए । उनले कांग्रेसको ढाडमा टेकेर कांग्रेसकै टाउकोमा प्रहार गरि कांग्रेसलाई आफ्नो आदेशपालकको रूपमा प्रयोग गरिरहेका छन् ।

गरेपछि डलर अर्बपति एवं कांग्रेसका सांसद विनोद चौधरीले आफ्नो भाईलाई पक्राउ गरेर आफ्नो परिवारप्रति प्रतिशोध लिएको बताएका छन् । सत्ता गठबन्धनमै रहेका कांग्रेसका सांसद हुन् विनोद चौधरी । अनि उनको परिवार प्रति कसले प्रतिशोध लियो ? दाहाल सरकारले कि नेपाली कांग्रेसले ? त्यसको प्रष्ट जवाफ चौधरीले दिएका छैनन् ।

प्रधानमन्त्री दाहालको ढाडमा टेकेर टाउकोमा हान्ने सिद्धान्त पहिला देखि कै हो । अहिले त्यही सिद्धान्त उनले कांग्रेस माथि लागु गरेका छन् । व्यक्तिगत स्वार्थ र पार्टीगत स्वार्थ पूरा गर्न दाहाल जस्तासुकै हथकण्डा अपनाउन पछि पर्दैनन् भन्ने प्रमाण उनले कांग्रेस माथि नै

बाँसबारी छाला तथा जुत्ता कारखाना प्रकरणमा सांसद विनोद चौधरी नै मुछिएपछि उनीमाथि मात्र होइन चौधरी परिवार माथि नै अनुसन्धान हुनु हुँदैन भन्दै विनोद चौधरी कांग्रेस सभापति शेरबहादुर देउवा र प्रधानमन्त्री दाहाललाई दबाब दिईरहेका छन् । चौधरीको गुहारलाई देउवा र दाहालले नसुनेको अवस्थामा आफूहरूले माधव नेपाल, बाबुराम भट्टराई र पूर्व मुख्य सचिव पौडेलको सहितका अन्य व्यक्तिहरूको पोल खोलिदिने धम्की समेत दिन थालेका हुनाले सिआइबीलाई दबाब परेको छ । सिआइबीले महिना लगाएर गरेको अनुसन्धान अहिलेकै अवस्था कायम रहे रद्दीको टोकरीमा पुग्न सक्ने सम्भावना समेत देखिएको छ । सत्ता गठबन्धनले माधव नेपाल, बाबुराम भट्टराई र पूर्वमुख्य सचिव लिलामणि पौडेलमाथि मुद्दा नचलाउने सत्ता गठबन्धनको निर्णय नै अहिले प्रधानमन्त्री दाहाललाई भालुको कम्पटजस्तै भएको सिंहदरबार सूत्रले दाबी गरेको छ ।

लागु गरेका छन् । व्यक्तिगत स्वार्थ र पार्टीगत स्वार्थ पूरा गर्न दाहाल जस्तोसुकै हथकण्डा अपनाउन पछि पर्दैनन् भन्न प्रमाण उनले फाइल खोल्ने धम्कीले नै प्रष्ट पारेको छ । भ्रष्टाचारमा संमलग्न भएका भनिएका माधव नेपाल, बाबुराम भट्टराईलाई ललितानिवास जग्गा काण्डमा साँक्षीका रूपमा राखिनुले नै प्रष्ट हुन्छ उनीहरू दुवै भ्रष्टाचार काण्डमा संमलग्न रहेका छन् भने यदि होइन भने उनीहरू कसरी सरकारी साँक्षीका रूपमा रहे ? पूर्व प्रधानमन्त्री समेत रहिसकेका र अहिले सत्ता गठबन्धनमा नै रहेकाले मात्र उनीहरू सरकारी साँक्षीका रूपमा राखिएका हुनाले यो प्रकरणपनि उनीहरूलाई बचाउने खेल बाहेक अन्य केही हुन सक्दैन ।

नेपालको...

हाजिरी जमानतमा रिहा गर्न न्यायाधिशले आदेश दिएका छन् । न्यायाधिशले सरकारी अनुसन्धानकर्ता सिआइबीले मागेको म्याद नदिनु रहस्यको विषय बनेको छ । न्यायाधिशसले यस पटक दिएको आदेश न्यायलयको इतिहासमै यो पहिलो र अनौठो आदेश भएको सबोच्च अदालतभित्रै चर्चाको विषय बनेको छ ।

न्याय सबैको लागि बराबरी भन्ने सिद्धान्तलाई यो आदेशले उल्लंघन गरेको छ । पैसावाला र हाइप्रोफाइलका व्यक्तिहरूलाई

अनुसन्धान गर्न कानुनले दिएको समय अनुसन्धानकर्ताले पाउनुपर्नेमा हाइप्रोफाइल भएकै कारण अरुण चौधरी सहितका व्यक्तिहरूलाई किन त्यो कानुन लागेन श्रीमान् न्यायाधिश ज्यू ! श्रीमान् न्यायाधिशहरूको यस्तो आदेश मानिरहने हो भन्ने यहि आदेशले मुलुकमा दण्डहेनता निम्त्याउछ भनेर किन नभन्ने । सिआइबीले ठुलो रिस्क मोलेर विभिन्न मुद्दामा अनुसन्धान गर्दै आएको भएपनि सत्ता गठबन्धनमै रहेका हुनाले माधव नेपाल र बाबुराम भट्टराईलाई ललितानिवास जग्गा काण्डमा उन्मुक्ति दिएको थियो । अहिले चौधरी परिवारलाई अदालतले नै उन्मुक्ति दिन

सक्ने सम्भावना बढेर गएको छ । पहुँच नहुने र पैसा नहुने व्यक्तिले सामान्य अवस्थामा पनि २५ दिन प्रहरी हिरासतमा बस्नुपर्ने तर सरकारी सम्पत्ति कब्जा गरेको आरोप लागेका व्यक्तिलाई यदि दिन भित्रमा अनुसन्धान गर्न नसके हाजिरी जमानतीमा रिहा गर्न भन्युको अर्थ के हुन सक्छ ?

चोरी पकेटमारी प्रकरणमा पक्राउ परेका व्यक्तिका पक्षमा वकिल राख्न नसक्ने व्यक्तिहरू पुस माघको जाडोमा हदम्याद २५ दिन सम्म प्रहरी हिरासतमै रहन्छन् तर हाइ प्रोफाइल वालाहरू अस्तालमा बस्छ के यो विभेदपूर्ण न्याय भएन र श्रीमान् न्यायाधिश ज्यू !

प्रधानमन्त्रीलाई...

गरेको कार्यहरू समेत गर्न नसक्नुले प्रधानमन्त्री दाहाल दिनदिनै असफल सावित हुँदै गएका छन् । सार्वजनिक घोषणा गर्ने तर कार्यान्वयन नगर्ने उनको चरित्रकै कारण उनी विवादको घेरामा तार्निँदै आएका छन् । आधा दर्जन भन्दा बढी दलहरूको गठबन्धनबाट सरकारको नेतृत्व गरिरहेका दाहाललाई सरकार जोगाउनै हम्मेहम्मे परिरहेको छ । त्यही कारण उनले मन्त्रिपरिषद् परिवर्तन गर्न प्राय असम्भव जस्तै देखिएको छ ।

मन्त्रिपरिषद्को हेरफेर गर्ने बताउँदै आएका प्रधानमन्त्री दाहाललाई आफ्नै पार्टीभित्रको

अन्तरविरोध मिलाउन नसक्दा एउटै मन्त्रीलाई चलाउन सक्ने अवस्था देखिँदैन । आफ्नो विश्वासपात्र उर्जामन्त्री, सञ्चार तथा सूचना प्रविधिमन्त्री, पर्यटनमन्त्री विवादको घेरामा रहेका छन् । उनीहरूको कार्यसम्पादन समेत सन्तोषजनक रहेको छैन । पर्यटन मन्त्री काममा भन्दा बढी स्टन्टमा रमाउँदै आएका छन् भने उनले एउटा पनि राम्रो काम गर्न सकेका छैनन् भने सञ्चारमन्त्री रेखा शर्मापनि काण्डे काण्डमा मुछिएका छन् । प्रधानमन्त्रीले आफ्नै पार्टीका विश्वासपात्र भनिएका मन्त्रीहरू समेत चलाउन नसकेका हुनाले अन्य पार्टीका मन्त्रीहरूलाई चलाउनु भनेको हड्डी चपाउनु सरह भएको छ ।

दाहाललाई सबैभन्दा कठिन आफ्नै पार्टीका

गृहमन्त्री नारायणकाजी श्रेष्ठलाई हटाउन भएको छ । सत्ता गठबन्धनको ठुलो दल कांग्रेसले गृहमन्त्रीलाई हटाउनुपर्ने दबाब दिँदै आएको छ । प्रधानमन्त्री दाहालले गृहमन्त्री हटाउनुपर्ने भए अर्थमन्त्री प्रकाश शरण महतलाई पनि हटाउनुपर्ने बताउँदै आएका हुनाले कांग्रेसको विधान अधिवेशन पछि गृह मन्त्रालय कांग्रेसले लिने र अर्थ मन्त्रालय माओवादीले लिने सहमति प्रधानमन्त्री दाहाल र कांग्रेस सभापति शेरबहादुर देउवाबीच भएको एक सूत्र दाबी गरेको छ । यदि त्यसो भएमा प्रधानमन्त्रीको विश्वासपात्र वर्षमान पुन अर्थमन्त्री बन्ने र देउवाका विश्वासपात्र हालका रक्षामन्त्री पूर्ण बहादुर खड्का गृहमन्त्री बन्न सक्ने सम्भावना रहेको सिंहदरबार सूत्रले दाबी गरेको छ ।

गिरिजा प्रसाद कोइराला प्रधानमन्त्री रहेका बेला रिता सिंह बैद्यलाई बालमन्दिरको अध्यक्षमा नियुक्त गरिएको थियो । उनले सो जग्गा लिजमा दिएर आर्थिक लाभ लिन खोजेकोमा केही सदस्यहरूले विरोध जनाएपछि उनीहरूलाई पदमुक्त गरि सिंहकै आग्रहमा उनका सहयोगीहरूलाई सदस्यमा नियुक्त गरिएको थियो । अहिले बालमन्दिरको अवस्था नाजुक रहको र त्यहाँ पठन पाठन गर्ने विद्यार्थीहरूले खाना समेत खान नपाउने अवस्थामा बालमन्दिर पुगेको छ । अबै सम्पत्ति भएको बालमन्दिरको जग्गाको अनुसन्धान राम्ररी भएमा रिता सिंह बैद्य लगायत त्यसबेलाका कार्यसमितिका सबै सदस्यहरू जेल पुग्ने निश्चित रहेको भएपनि बैद्यलाई समेत माधव नेपाल र बाबुराम भट्टराईलाई जस्तै बचाइने सम्भावना समेत देखिएको छ । सिंहका भाई प्रकाशमान सिंह सांसद रहेका र उनको सम्बन्ध कांग्रेस सभापति शेरबहादुर देउवासँग निकट रहेकाले के अनुसन्धान राम्रो होला त भन्ने प्रश्न समेत उठेको छ ।

गिरिजाको...

व्यक्तिहरूलाई कानून नै नलाग्ने र लागेपनि उनीहरूलाई सरकारी सक्षीका रूपमा राखेर उन्मुक्ति दिने गरिएको छ । जस्को प्रत्यक्ष प्रमाण हो ललितानिवास जग्गा काण्डमा पूर्व प्रधानमन्त्रीद्वय माधव नेपाल, बाबुराम भट्टराई र पूर्वमुख्यसचिव लिलामणि पौडेललाई उन्मुक्ति दिइनु । ललितानिवास जग्गा काण्डमा बाबुराम भट्टराई प्रधानमन्त्री रहेका बेला ललितानिवास जग्गा प्रकरणमा नक्कली टिकिन्छा गुठी भट्टराईकै पालामा खडा गरिएको र माधव नेपाल प्रधानमन्त्री रहेका बेला त्यही नक्कली टिकिन्छा गुठीमा मोही खडा गरी मोहीलाई जग्गा दिने निर्णय गरिएको थियो । सरकारी जग्गामा मोही लाग्ने व्यवस्था नै नभएको अवस्थामा नक्कली गुठी खडा गर्न र मोही खडा गरी उनीहरूलाई जग्गा दिने निर्णय

राइडर...

अब राइड सेयारिड एपहरूलाई नियमन गर्न सहज हुनेछ । यसबाहेक यी एपहरूले हालसम्म

के यसैलाई...

जोडिने भएपनि उनीहरूमाथि कानुनी कारबाही हुन सकेको छैन । त्यही कारणले गर्दा अहिले नक्कली भुटानी शरणार्थी काण्ड, सुन तस्करी काण्ड, ललितानिवास जग्गा काण्ड, बासबारी तथा छाला जुत्ता कारखानाको जग्गा काण्ड, बालमन्दिरको जग्गा घोटला काण्ड, हरिसिद्धि ईँटा तथा टायल कारखानाको जग्गा घोटला काण्ड, एनसेलको शेयर खरिद विक्रि काण्ड लगायतका अनेक काण्डमा राजनीतिक दलका नेता तथा कार्यकर्ता लगायत प्रधानमन्त्री र मन्त्रीहरूकै परिवार संलग्न भएका समाचारहरू प्रकाशित र प्रसारित हुँदै आएका छन् ।

सिंहदरबारको अधिकार गाउँ गाउँ र घर घर पुऱ्याऔँ भन्ने दलहरूका अभिव्यक्ति अहिले उठ्ने गरेपनि सिंहदरबारको भ्रष्टाचार अहिले गाउँ गाउँ र घरघरमा पुगेको छ । स्थानीय तहमा हुने भ्रष्टाचार रोक्ने कुनै संयन्त्र नै छैन । अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलाई अधिकार विहिन अवस्थामा पुऱ्याइएको छ । भ्रष्टाचारको जड भनेको नीतिगत भ्रष्टाचार नै हो । मन्त्रिपरिषद्ले गर्ने निर्णयहरू नै भ्रष्टाचारको जड भएका थुप्रै उदाहरणहरू देखिएका छन् । अब अख्तियार दुरुपयोग

गर्न भ्रष्टाचार नै हो । तत्कालिन सरकारले मुआब्जा दिएर अधिग्रहण गरेको ललितानिवास जग्गा काण्डको पुन अनुसन्धान गर्न के दाहाल सरकार तयार छ ? सो प्रकरणमा मुछिएका माधव नेपाललाई प्रधानमन्त्री बनाउन सत्ता गठबन्धन अहिले नै हतारिनुको अर्थ उनलाई भ्रष्टाचारीबाट उन्मुक्ति दिनु नै हो । पुष्पकमल दाहालले फाइल खोल्ने धम्की अरुलाई दिनु भन्दा ललितानिवास जग्गा काण्डको पुनः अनुसन्धान गरी सत्य तथ्य बाहिर ल्याउने गरी अनुसन्धानमा हस्तक्षेप नगर्ने हो भने माधव नेपाल, बाबुराम भट्टराईलाई पूर्व मुख्यसचिव पौडेलले सीबीआइलाई दिएको बयानले उनीहरू भ्रष्टाचारमा संलग्न रहेको प्रमाणित हुन सक्छ । आफूहरूमाथि कुनै कानुनी कारबाही नहोस् भनेरै माधव नेपाल सत्ता गठबन्धनमा रहेर प्रधानमन्त्री बनि भ्रष्टाचारको प्रमाण मेटाउन हतियारको सम्बन्धित निकायले बताएको छ ।

यातायातको ऐनबाट कुनै मान्यता दिएको छैन । यसको लागि भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयले सवारी तथा यातायात विधेयक २०८० विधेयक तयार पारेको छ ।

अनलाइन माध्यमबाट भुक्तानी

वा रकम स्थानान्तरण गर्दा सम्भव भएसम्म सार्वजनिक स्थानका निःशुल्क वाईफाई प्रयोग नगरौं ।

अनलाइन भुक्तानी गर्दा प्रयोग हुने ओटिपि/पासवर्ड अरुलाई शेयर नगरौं ।

सुरक्षित रूपमा वित्तीय कारोबार गरौं ।

नेपाल सरकार

विज्ञापन बोर्ड